Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 6 октябрь
ШАНБА
№ 228 (5.021).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

Сирдарё вилоятининг Оқолтин районидаги Абдалин номли давлат хўжалиги пахтакорлари марра томон дадил бормоқдалар. Беллашувда Усмон Музаффаров бошқараётган бўлим пешқадам. Меҳнат аҳли 352 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 17,5 центнер ўрнига 20 центнердан хирмон уюшмоқчи. Ялпи ҳосилнинг 95 фоизи бункерлардан тўкилади.

СУРАТДА: бўлим бошқарувчиси Усмон Музаффаров ва механизатор Қўчқорбой Пўлатов пахтазорда.

* * *

Жалолқудуқ районидаги «Пахтакор» жамоа хўжалиги деҳқонлари бу йил 805 гектар майдонда мўл пахта етиштиришди. Ҳозир уни йиғиштириб олиш жадал бормоқда. Ҳар куни йиллик режанинг 8—10 фоизи миқдорида оқ олтин тайёрланаяпти. Механик-ҳайдовчилар ва теримчиларга ҳар беш кунда иш ҳақи берилаётганлиги суръатга суръат қўшмоқда.

СУРАТДА: хўжалик кассири Ботиржон Эргашев суворийлар Холбек Набиев ва Қаюмжон Халиловга тушлик пайтида меҳнат ҳақи бераётир. Бу механизаторлар шу кунгача 120 тоннадан хирмон уюшди.

Н. АЛМУРОДОВ ва Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

Таҳририятга хат

ГАП ПУЛДА ЭМАС

Шу кунларда ҳамма жойда бўлганидек, бизнинг жамоа хўжалигимиз меҳнаткашлари ҳам вақтли нашрларга қизғин ёзилишмоқда.

Биз обунани уюшқоқлик билан ўтказиш чора-тадбирларини кўраяпмиз. Хўжалигимиз меҳнаткашлари учун севимли рўзномага айланиб қолган «Қишлоқ ҳақиқати»га ҳурматимиз баланд. Унинг ҳар бир сонини варақлаганимизда ўзимизга керакли маслаҳатларни топа оламиз. Оддий деҳқон, механизатор, чорвадор унинг саҳифаларидан ўзини ўйлантираётган, ташвишга солаётган саволларга аниқ-равшан жавоб топади, илғор тажрибалардан воқиф бўлади. Олимлар ва мутахассислар маслаҳати асосида иш юритишни ўрганади. Жамоа хўжалиги бошқаруви, партия, касаба уюшмаси ташкилотлари уруш ва меҳнат қариялари, ишлаб чиқариш илғорлари, кўп болали оналардан 50 нафарини «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасига хўжалик ҳисобидан обуна қилишга қарор бердилар.

Биз рўзнома баҳоси ошганини биламиз. Гап пулда эмас, балки ҳурмат-эътиборда. Моддий ва маънавий рағбатлантириш эса инсонга яхши кайфият бахш этади.

Рўзиматжон РАҲИМОВ,
Фарғона ноҳиясидаги Ильич номли жамоа хўжалиги бошқаруви раиси.

УМИДИМИЗ КАТТА

Усмон Юсупов номли боғдорчилик-узумчилик комбинати — пойтахт вилоятидаги йирик хўжаликлардан бири. Бу ерда айни кунларда дала ишлари қизғин. Давлатга мева ва сабзавот топшириш уюшқоқлик билан олиб борилаяпти.

Шу билан бирга меҳнаткашларни моддий-маънавий қўллаб-қувватлаш ҳам унутилгани йўқ. Жумҳуриятимизда қабул қилинган меҳнат ва уруш кексалари, байналмилалчи жангчилар ва кўп болали оналарнинг иқтисодий аҳволини яхшилашга қаратилган муҳим фармонлар асосида биз ҳам уларга эъзоз-эътиборни кучайтирдик. Жумладан, бир гуруҳи рўзнома ва ойномаларга хўжалик маблағи ҳисобидан ёздирилди. Бунинг учун комбинат маъмурияти катта миқдорда пул ажратди. Унинг 2 минг сўми «Қишлоқ ҳақиқати» обунасига тўланди. Уруш ва меҳнат қарияларидан Ҳ. Худойберганова, Х. Мирзаалиев, байналмилалчи жангчилар Қ. Назаров, А. Бойбобоев, Р. Каримов, қаҳрамон оналар Г. Неъматжонова, Ш. Мамадиёрова, М. Раҳимназарова, Г. Пирматова ва бошқалар келгуси йилда ушбу рўзномани бепул олиб ўқишади.

Гап моддий жиҳатдан рағбатлантиришдагина эмас, балки маънавий қўллаб-қувватлашда. Рўзномада мўл-кўлчилик бунёдкорларининг жўшқин ҳаёти, машаққатли меҳнати, орзу-интилишлари кенг ёритилмоқда. У турмушимиздаги муаммоларни ҳал этишга қўмаклашаяпти. Бир сўз билан айтганда, эл дилидагини топаяпти.

Келгуси йилда ҳам «Қишлоқ ҳақиқати»дан умидимиз катта. Шунинг учун тақдирига қайғураяпмиз. Жонли ва самимий ёзилган мақолалар яратишда ижодий жамоасига муваффақият тилаймиз.

Шоолим ҲУСАНОВ,
Янгийўл районидаги Усмон Юсупов номли боғдорчилик-узумчилик комбинатининг бош директори.

МАНФААТДОРЛИК

Пахтакорлар териб олинган хом ашёга тўланадиган ҳақ кўпайтирилиши билан бор ҳосилнинг ҳаммасини, ғўзанинг сўнгги чаноғигача териб олишга ҳаракат қилишмоқда. Улар ўзлари топшираётган пахта янада юқорироқ навларга қабул қилиниши учун жуда илдам ҳаракат қилишмоқда.

Чунончи, Ленинград ноҳиясидаги Ленин номли колхозда далалардан шу даражада юқори самара олишни кутмаган эдилар — 1335 гектар майдоннинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда ҳозирнинг ўзидаёқ 32,3 центнердан ҳосил олдилар, бу эса сентябрь ойининг ўзидаёқ давлат буюртмасини бажариш ва пландан ташқари ҳосил топшира бошлашга имкон берди. Улар бу ишга Фарғона вилоятидаги хўжаликлар орасида биринчи бўлиб киришдилар. М. Қўлдошев, Ж. Камолов, А. Усмонов, А. Абдуллаев ва М. Турсунов бошлиқ илғор бригадалар ҳозирча гектар бошига 36—42 центнердан ҳосил йиғиштириб олишди. Пахтакорлар эндиликда ўзлари хирмонга топширган 4315 тонна ҳосилга яна минг тонна қўшишни мўлжаллашмоқда.

ТЕЗ ВА СОЗ ТЕРАЙЛИК

Андижон вилоятининг Олтинкўл ноҳиясидаги «Ленин йўли» колхозининг Абдураҳим Давронов бошлиқ бригада пахтакорлари ҳосил теримида механизмлардан кенг фойдаланишмоқда. Бу мавсум бошидан бери 30 минг сўм пулни тежаб қолишга имкон берди. Далаларда юзта терим агрегатининг ҳаммаси ишлатилмоқда. Машиналар билан биринчи теримнинг ўзидаёқ режалаштирилганидек, ҳар гектар ердан 31 центнердан ҳосил олинди. Натижада жамоа тахминан бир ҳафта ичида топшириқни уддалашга, ноҳияда биринчи бўлиб пахта тайёрлаш режаларини бажаришга эришди. Бригадада қўл теримидан фойдаланилган тақдирда ўша тежаб қолинган 30 минг сўм пулни сарфлашга тўғри келарди.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президентининг фармони

БОЗОР МУНОСАБАТЛАРИГА ЎТИШНИНГ БИРИНЧИ НАВБАТДАГИ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ҲАҚИДА

Корхоналарнинг иқтисодий мустақиллигини кенгайтириш ва маҳсулот ишлаб чиқаришни кўлайтиришдан ҳамда ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишдан, бозор муносабатларига ўтиш учун шароит яратишдан манфаатдорлигини кучайтириш мақсадида **қарор қиламан:**

1. Халқ хўжалигида шартномавий улгуржи нархлар кенг қўлланилишига ўтилсин. 1991 йилга шартномалар тузиш чоғида мазкур нархлар СССР Министрлар Кенгашининг 1988 йил 14 июндаги 741-сонли қарорига мувофиқ ишлаб чиқилган улгуржи нархлар асосида белгиланади.

2. Шартномавий нархларни кенг қўлланишга ўтиш натижасида ишлаб чиқариш-техника мақсадларига мўлжалланган маҳсулотлар нархи умумий даражаси асоссиз равишда ўсишининг олдини олиш мақсадида, рентабелликнинг энг юқори даражасини жорий этиш кўзда тутилсин, бунда ана шу даражага қўшимча равишда олинган фойданинг ҳаммаси иттифоқ ва жумҳурият бюджетларига баравар улуш билан ўтказилйши кўзда тутилсин.

3. СССР Министрлар Кенгаши ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Кенгашлари ўз ваколатларига мувофиқ ўн кун муддат ичида:

қайд этилган улгуржи нархлар қўлланиладиган хом ашё, конструкция материаллари ҳамда ишлаб чиқариш-техника мақсадларига мўлжалланган бошқа маҳсулотлар рўйхатини белгилаб қўйсинлар ва бу нархларнинг даражасини тасдиқласинлар;

рентабелликнинг энг юқори даражасини ҳисоблаб чиқариш ва корхоналарнинг ана шу даражадан ортиқча олинган фойдаларини улардан тортиб олиш тартибини аниқласинлар.

4. «СССРда фуқароларнинг пенсия таъминоти тўғрисида»ги СССР қонунини амалга оширишнинг СССР Олий Совети қабул қилган «СССРда фуқароларнинг пенсия таъминоти тўғрисида»ги СССР қонунини кучга киритиш тартиби ҳақида»ги қарорида кўзда тутилган муддатларини ҳисобга олиб, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар давлат ижтимоий суғуртасига тўлайдиган бадаллар тарифларини босқичма-босқич кўпайтириш кўзда тутилсин ҳамда шу муносабат билан мазкур тарифлар 1991 йил учун 26 фоиз миқдорида белгилансин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1990 йил 4 октябрь.

СССР ВАЗИРЛАР КЕНГАШИДА

4 октябрь куни Кремлда СССР Вазирлар Кенгаши Раёсатининг мажлиси бўлди. Жиноятчиликка қарши кураш ҳамда қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни таъминлаш борасида кўрилаётган тадбирлар юзасидан СССР Ички ишлар вазирлиги ва СССР Давлат хавфсизлиги комитети идораларининг иши тўғрисидаги масала муҳокама қилинди.

Мажлисда иттифоқдош жумҳуриятлар бир қанча жамоат ташкилотлари, шунингдек оммавий-ахборот воситаларининг вакиллари иштирок этдилар.

СССР ҳукуматининг муҳокама натижасида қабул қилинган қарори матбуотда эълон қилинади.

(ТАСС).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СЕКРЕТАРИАТИНИНГ «УЛУҒ ОКТЯБРЬ СОЦИАЛИСТИК РЕВОЛЮЦИЯСИНИНГ 73 ЙИЛЛИГИ ТЎҒРИСИДА»ГИ БАЁНОТИ

Инсониятнинг жаҳон тарихида янги давр очган Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабасидан буён орадан етмиш уч йил вақт ўтди. Мана шу йиллар мобайнида совет коммунистлари ўз халқи билан, бутун дунёдаги тараққийпарвар ва тинчликсевар кучлар билан биргаликда 7 ноябрни Совет давлатининг туғилган куни сифатида, дунёни инқилобий янгилашдаги қутлуғ сана сифатида доимо нишонлаб келмоқдалар.

Бироқ бу йил мамлакатнинг айрим шаҳарлари ва минтақаларида мана шу умумхалқ анъанасидан воз кечиш ҳақида даъватлар қилина бошлади.

Давлатимизнинг шон-шарафи ва қадр-қимматига дахл қиладиган мана шундай даъватлар хусусида нима дейиш мумкин? Совет революциясининг етмиш уч йиллик тарихи осон ва енгил бўлмади. Янгиликни яратишда тарихий зафарлар, сўнмас жанговар жасоратлар бўлди, оғир халқ фожиалари ҳам бўлди. Хўш, бошқа мамлакатлардаги инқилобий жараён ва демократик инсоний жамиятни қарор топтириш муваффақиятсизликлар ва зиддиятлардан холи бўлганмиди, ахир?

КПСС жамиятимиздаги чуқур ўзгартишлар учун, Советларнинг тўла ҳокимияти ғоялари тантанаси учун, ҳозирги ва келажак авлодларнинг муносиб турмуши йўлида шароит яратиб бериш учун қатъият билан курашмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг секретариати кўпдан-кўп хатлар, қарорлар, мурожаатномалар муаллифларининг ташвиши ва аламига қўшилиб, шуни таъкидлайдики, кўп миллатли халқимизни ўзининг энг катта умумдавлат байрамидан маҳрум этиш йўлидаги ҳар қандай уринишлар ноҳақ ва асоссиздир, бу байрам ҳар бир совет хонадонига, ҳар бир оилага узвий равишда сингиб кетган. Бутун дунёдаги миллий байрамларни давлатчилик, инсоний қадр-қиммат, халқнинг ватанпарварлик, тарихий ва маданий анъаналари тушунчаларидан ажратиб бўлмайди. Октябрь азалданоқ фақат совет халқининггина байрами бўлиб қолмай, у мутлақо ўринли равишда умумбашарий қадрият бўлиб қолган социалистик ғоянинг бунёдкорлик имкониятига ишонувчи барча кишиларнинг байрамига айланган.

Ленинча анъана юбилей саналарини халқ кучларини сафарбар этиш ва бирлаштириш белгиси остида ўтказишни тақозо этади. Ҳозир, жамиятимиз чуқур иқтисодий ислоҳотлар сари, янги умумиттифоқ шартномасини тузиш сари илгарилаб бораётган бир пайтда умумхалқ, миллатлараро жипслашувдан иборат бу вазифа айниқса муҳимдир.

Бутун куч юксак даражада жунбушга келган айни шу даврда онгли интизом ва уюшқоқлик, инсоний масъулият туйғуси, иноқлик, фаол жўшқинлик ва келажакка ишонч, яъни байрам тушунчасини ташкил этувчи жамики омиллар муҳимдир. Долзарб муаммоларни ҳал этишда, босиб ўтилган йўлни идрок этишда, биздан аввал ижод этган авлодларга ҳурмат бажо келтиришда фаол қатнашиш — бу байрамнинг ҳозирги ахлоқий моҳиятидир.

Биз дабдабали шовқин-суронларга ва қуруқ сухандонликка даъват этмаймиз. Биз сизларни Октябрь байрамининг жон-танини: унинг бирлаштирувчилик йўналишини, инсонпарварлигини, бирдамлик ва байналмилалчилик руҳини сақлаб қолишга чақирамиз. Низоларни кучайтирмайлик, балки кўп миллатли Ватанимиз жуда муҳтож бўлиб турган маънавий бирликка ва иқтисодий юксалишга, мушкул вазиятни бартараф этишга кўмаклашайлик.

Байрам жуда хилма-хил шаклларда — тантанали йиғилишлар, намойишлар, митинглар ва бошқа тадбирлар тарзида ўтказилиши мумкин.

КПСС Марказий Комитетининг секретариати коммунистларга, партиясизларга, бошқа сиёсий оқимларнинг намояндаларига, халқ ҳокимияти олий мақсадларининг барча изчил тарафдорларига мурожаат этиб, энг катта умумхалқ, давлат байрамимизнинг бунёдкорлик, жипслаштирувчилик аҳамиятини ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга чақиради.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ СЕКРЕТАРИАТИ.

МУШТАРИЙЛАР ДИҚҚАТИГА!

ГАЗЕТАГА ЎЗИНГИЗ ИСТАГАН МУДДАТГА ЁЗИЛИШИНГИЗ МУМКИН.

БИР ЙИЛЛИК—256 СОН—ОБУНА НАРХИ: 17 СЎМ 40 ТИЙИН. ЯРИМ ЙИЛГА 8 СЎМ 70 ТИЙИН, УЧ ОЙГА ЭСА 4 СЎМ 35 ТИЙИН ТЎЛАЙСИЗ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» МУШТАРИЙСИ УНИ ҲАР КУНИ ЧАКАНА САВДОДАН ХАРИД ҚИЛМАЙ ОБУНАЧИ СИФАТИДА ОЛИБ ЎҚИСА, ЙИЛ МОБАЙНИДА 3 СЎМ 08 ТИЙИН ТЕЖАЙДИ.

АҲОЛИНИ ГЎШТ МАҲСУЛОТЛАРИ БИЛАН ТАЪМИНЛАШГА АЛОҲИДА ЭЪТИБОР

Сўнгги вақтда аҳолини гўшт ва гўшт маҳсулотлари билан таъминлашда узилиш кўзга ташланмоқда, айниқса сентябрь ойида кескин аҳвол юз берди. СССР Министрлар Кенгаши «Қишлоқ хўжалик маҳсулотларига давлат янги харид нархларини жорий этиш тўғрисида» қарор қабул қилиб, янги нархларни 1991 йил январидан кучга киритишни кўзда тутганидан сўнг хўжаликлар қўшимча фойда олиш мақсадида давлатга чорва моллари ва парранда етказиб беришни кескин камайтириб юбордилар. Масалан, шу йилнинг тўққиз ойида гўшт комбинатларига 184,6 минг тонна ёки ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 10,2 минг тонна кам чорва моллари етказиб берилди. Саноатда қайта ишлаш учун чорва моллари етказиб бериш ҳажми Тошкент вилоятида 5,1 минг тонна, Самарқанд вилоятида 2,4 минг тонна, Қашқадарё вилоятида 1,5 минг тонна, Сурхондарё вилоятида 1,2 минг тонна ва Қорақалпоғистон АССРда 1,3 минг тонна камайди.

Жиззах ва Сирдарё вилоятларининг хўжаликлари вилоятлараро чорва моллари етказиб бериш шартномавий мажбуриятларини бажаришни барбод қилдилар. Улар Тошкент вилоятига 1390 тонна чорва молларини кам етказиб бердилар. Тошкент ва Сирдарё вилоятлари 1666 тонна чорва молларини кам етказиб берганлиги сабабли Тошкент гўшт комбинати гўшт ишлаб чиқариш ойлик режасини бажара олмади, бу ҳол Тошкент шаҳри аҳолисини гўшт ва гўшт маҳсулотлари билан таъминлашдаги қийин аҳволни тағин ҳам чигаллаштириб юборди.

Маълумки бу йилдан бошлаб вилоятлар етиштирадиган чорвачилик маҳсулотлари шу вилоят аҳолисини таъминлаш учун қолдирилмоқда. Бинобарин маҳсулот билан таъминлашдаги аҳвол биринчи навбатда вилоят меҳнатчилари иш даражасига, уларнинг ўз олдиларидаги вазифага муносабатларига, жойлардаги ташкилотчилик ишларига боғлиқ.

(Давоми 2-бетда).

Райком шу кунларда

ИНСОН ҲАМИША МЕҲРГА ТАШНА

КПСС XXVIII съезди қарорларида партия сиёсатини инсонпарварлаштириш жамиятни инқилобий асосда янгилашнинг муҳим шарти эканлиги алоҳида таъкидланди. Зеро, хўжаликлар, саноат корхоналари, қурилиш ташкилотларидаги етилган муаммоларни, омма кайфияти, орзу-интилишларини чуқур ўрганмай туриб ишда бурилиш ясаш мумкин эмас. Шу боис партия, совет ходимлари, халқ депутатлари кўпроқ қуйи бўғинларда бўлиб, оммавий-сиёсий, ғоявий-тарбиявий ишларни намунали йўлга қўйишга ҳаракат қилишмоқда. Авваллари пахтакор шаънига баландпарвоз сўзлар, мақтовлар айтиш одатий ҳол эди. Афсуски, қадоқ қўлли деҳқон ҳаёти, яшаш шароити ўзгармай қолаверди. Қишлоқларда бўлиб, тиббиёт, савдо, маиший хизмат соҳаларидаги муаммолар билан танишсангиз йиллар мобайнида сўздан амалий ишга ўтилмаганлигига ишонч ҳосил қиласиз. Ноҳия партия комитети сабоқлардан хулоса чиқарди. Бутун диққат-эътибор инсон омилига, меҳнат кишисини ардоқлашга қаратилмоқда. Хонада ўтириб олиб буйруқбозлик қилиш энди кетмайди. Қайта қуриш, ошкоралик барчанинг кўзини очди. Оқни оқ, қорани қора дейишга ўргандик. Бирон раҳбар камчиликка йўл қўйдими, юзхотир қилмай уни танқид остига олишади. Шунинг учун ўз ўрнини топмаган, лаёқатсиз раҳбарлар ва мутахассислар жиддий ўйлаб кўришга мажбур бўлишаяпти.

«КПСС XXV съезди» жамоа хўжалиги мутахассислари муваффақиятининг сири нимада экан, деган фикрда эдим. Колхозда бўлиб механизаторлар, сувчилар, чорвадорлар билан дилдан суҳбатлашганимдан сўнг масала ойдинлашди. Бу ерда соғлом, ижодий муҳит мустаҳкам қарор топган. Инсон меҳнати, хайрли ҳаракатлари ҳар қадамда қадрланаяпти. 4-бригада даласида бўлганимда йиғим-терим суръати бироз пасайганлигининг гувоҳи бўлдик. Шунда бош агроном менга юзланиб шундай деди:

— Бригадир тушунган, масъулиятни чуқур ҳис қиладиган пахтакорларимиздан. Бироқ кутилмаган кўргилик теримчилар кайфиятига ёмон таъсир этди. Ишончимиз комил, суръат кескин ошади.

Бу каби воқеалар кишилар бир-бирига ҳамкор, мададкор бўлиб яшаётганликларидан далолат берарди. Яна қуйидаги мисолга эътиборингизни қаратмоқчиман. Охунбобоев номли жамоа хўжалигининг механизатори Тўқсонбой Холдоров ҳаётдан кўз юмди. У умр бўйи сидқидил тер тўкиб, техника қудратини амалда намойиш этди. Ҳал қилувчи дамларда ишнинг оғирини елкасига олди. Мураббийчилик ҳаракатини авж олдиришга ҳисса қўшди. Азадор оилани ёлғизлатиб қўймадик. Райком бюро аъзолари, колхоз партия ташкилоти, коммунистлар бош-қош бўлиб, ажойиб инсонни сўнгги йўлга кузатдик. Ноҳия хайрия фонди ҳисобидан мадад пули ажратилди. Ветеранлар таклифига кўра, механизаторнинг фарзандлари балоғат ёшига етгунларича оталарининг маошларини олишадиган бўлишди. Хўжалик бошқарувининг шу хусусдаги қарорини барча маъқуллади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби, жумҳурият Президенти И. А. Каримов нуфузли йиғилишлардан бирида: бизнинг барча партия, совет, давлат идораларимиз, барча кадрларимиз оддий бир ҳақиқатни ўзлаштириб олишлари керак. Улар одамлар учун, уларнинг эҳтиёжлари ва юмушларини ҳал этиш, манфаатларини ҳимоя қилиш учун яшайдилар ва ишлайдилар, деган эди. Бу сўзларнинг қанчалик ҳаётий эканлигига қайта-қайта ишонч ҳосил қилаяпман. Зеро, худди шу йўл партиянинг мавқеини мустаҳкамлаш, обрўсини оширишнинг муҳим омилидир. Балиқчи ноҳия партия комитети бу борада катта ўзгаришлар қилаяпти, дейишга эрта. Омма орасида бўлиш, халқнинг мутлақ ишончини қозониш фаолиятимизнинг бош мезонидир. Райком ижроқўм ходимлари билан биргаликда хайрия фонди ташкил этди. Унга 70 га яқин партия фаоллари уюшган. Ҳозирча ихтиёрий равишда 42 минг сўм маблағ тўпланди. Ноҳия партия комитети назорат-тафтиш комиссияси раиси Комилжон Хўжамов президиум раислигига сайлангандан кейин иш янада фаоллашди. Жонкуяр кишиларнинг ташкилотчилик ишлари туфайли районимизда 376 оила ночор аҳволда яшаётганлиги аниқланди. Шулардан 129 кишига қарийб 130 минг сўм миқдорида моддий ёрдам кўрсатилди.

«Москва» жамоа хўжалиги аъзоси Шаҳобиддин Нуриддиновнинг уйи ёниб кетди. Катта оила бошпанасиз қолди. Шунда партия ходимлари, хайрия фонди президиуми фаоллари ёрдамга келишди. Енгин оқибатлари билан танишдик. Ҳамдардлик билдириб, уларнинг кўнглини кўтардик, минг сўм миқдорида ёрдам пули ажратдик. Бу билан нима демоқчиман: халқ дарди билан яшаш, қувончу ташвишларни бирга баҳам кўриш одамларнинг қайта қуришга бўлган ишончини мустаҳкамлаяпти.

Бошланғич ташкилот жанговарлиги партком котибининг фазилати, сиёсий етуклигига кўп жиҳатдан боғлиқ. Ҳозирда мавжуд 121 бошланғич ташкилотга эътиқодли, ҳар бир масалага давлат нуқтаи назаридан ёндашадиган кишилар етакчилик қилишаяпти. Шу ўринда Ширмонхон Саломова хусусида тўхталмоқчиман. Қатор йиллардан буён «Пахтакор» жамоа хўжалиги коммунистларига раҳбарлик қилиб келаяпти. Ширмонхон ўзига ҳам, бошқаларга ҳам бирдек талабчан. Ишнинг муваффақиятини мафкуравий жиҳатдан таъминлашга қаттиқ киришган. Ҳал қилувчи дамларда КПСС аъзоларига, ишлаб чиқариш илғорларига суянади. Ўзбекистон Компартияси XXII съезди делегати бўлган бу партком котиби амалий фаолияти билан партиянинг обрўсини оширмоқда. Бир куни ҳузуримга кириб келди.

— Хотин-қизлар меҳнатини енгиллаштириш, уларнинг кўнгилли дам олишлари учун қулай шароитларни муҳайё қилиш ҳақида кўп гапираяпмиз-ку, амалий ишдан дарак йўқ. Ахир съездда бу ҳақда алоҳида гап бўлди. Энди ҳам қўл қовуштириб ўтирсак одамлар бизни кечиришмайди, — деди у қатъий.

Бу барчани ўйлантираётган муаммо эди. Жамоа хўжалигида навбатдан ташқари партия йиғилиши чақирилди. Коммунистлар хотин-қизларни эъзозлаш учун қўлдан келган барча ишни қилиш керак, деган фикрни билдирдилар. Муҳокама этилган масала юзасидан аниқ қарор қабул қилинди. Тадбирлар изчил амалга оширилди. Партком котибининг ташаббуси билан мазкур хўжаликда биринчи бўлиб болали оналарни бепул овқатлантириш йўлга қўйилди. Ана шу мақсад учун маблағ ажратилди. Қисқартирилган иш куни жорий этилди. Бунинг шарофати туфайли хотин-қизлар уй юмуши, фарзанд тарбияси учун бемалол вақт топишмоқда.

Амалга оширилаётган тадбирлар яхши натижа берсагина қадр топади. Ўзбекистон Компартияси XXII съездидан кейин одамларнинг кайфияти, қайта қуришга бўлган ишончи ўзгарганлигини яққол ҳис қилдим. Қанчадан қанча комсомол-ёшлар, ишлаб чиқариш илғорлари КПСС сафига қабул қилишни сўраб ариза бермоқдалар. Карл Маркс номли жамоа хўжалигидан кўп болали она КПСС сафига ўтди. Бюро мажлисида «Қандай мақсадда шундай қарорга келдингиз?» деб сўрадим. Оғир дамларда партия комитети, КПСС аъзолари қўллаб-қувватлашди. Худди шулар қайта қуришнинг ҳақиқий меъморлари эканликларини амалда исботлашмоқда. Қолаверса, КПСС учун ғоят қийин дамларда ҳар бир эзгу ниятли киши уни қўллаб-қувватлаши керак.

Онахоннинг бу гаплари кимни ҳам қувонтирмайди дейсиз. 1989 йилнинг етти ойи ичида 49 нафар киши партияга қабул қилинган бўлса, жорий йилнинг шу даври ичида бу кўрсаткич 51 нафарни ташкил этди. Айни кунларда бепоён пахтазорларда, фермаларда, саноат корхоналари, қурилиш ташкилотларида социалистик мусобақага қизғин тус берилаяпти. Шунингдек, маҳаллаларда тарғибот-ташвиқот ишлари жонлантирилаяпти. Т. Ўрмонов, С. Исмоилова, Р. Комилов каби сўз усталари партия тарихий ҳужжатларининг моҳиятини ҳар бир қалбга сингдиришаяпти. Жамият омманинг онглилиги билан кучли. Бу меҳнат жамоаларида юзага келаётган ватанпарварлик ташаббуслари, меҳнат муваффақиятларида ўз ифодасини топаяпти.

«КПСС XXV съезди» жамоа хўжалиги чорвадорлари жорий йилда мавжуд имкониятлардан унумли фойдаланишмоқда. Тажрибали сигирсоғар Жўрахон Эрмонқулова ҳар сигирдан 4 минг килограммдан сут соғиб олишга аҳд қилиб, ҳамкасбларини беллашувга чақирганди. У ваъдасининг устидан чиқаяпти. Балиқчи нотўқима материаллари фабрикаси ишчиси Маъмурахон Исмоналиева смена топшириқларини 120-130 фоиз бажариш, лаёқатли шогирдлар тайёрлаш юзасидан мажбурият қабул қилди. Колхозлараро механизациялашган 109-кўчма колоннанинг қурувчилар бригадаси бошлиғи Ўрмонали Хидиров тежамкорликка риоя қилиш ҳаракатини илгари сурди. У етакчилик қилаётган бригада топшириқни муваффақиятли адо этаяпти.

Биз ижтимоий соҳа муаммоларини ҳал этишга алоҳида эътибор бераяпмиз. Сўнгги уч йилда бу борада муайян ишлар амалга оширилди. 9 та мактаб, 8 та болалар боғчаси, «Учбулоқ», «Ойбулоқ» деб номланган дам олиш масканлари, чойхоналар қурилди. Спорт комплекси, 20 та амбулатория фойдаланишга топширилди. Жумҳурият Президентининг фармонига асосан 1992 йилгача барча аҳолини ичимлик сув ва газ билан тўла таъминлашга эришамиз.

Афсуски, барча ерда иш бирдек кетаяпти, деб бўлмайди. Баъзи раҳбарлар ва мутахассислар ҳамон эскича ишлашаяпти. Андижон тикувчилик фабрикасининг Балиқчи бўлими коммунистлари партком котиби Г. Файзиевани қаттиқ танқид қилдилар. Негаки у одамлардан ажралиб қолди, лозим даражада омилкорлик, қатъиятлик кўрсатмади. Салоҳиддин Маматраҳимов котиблик қилаётган Киров номли совхоз партия комитети ўз фаолиятини янгича талаблар асосида қайта қура олмаяпти. Бундай мисолларни яна келтириш мумкин. Вилоят партия комитети ишончни оқламаётган раҳбарлар ва мутахассислар фаолиятига муносиб баҳо бермоқда. Ютуқларни мустаҳкамлашга қаратилган қўшимча тадбирлар амалга оширилмоқда. Ҳамжиҳатлик, халқ билан бамаслаҳат иш юритиш туфайли барча соҳа бирдек ривожланмоқда.

Б. РАҲИМОВ,
Ўзбекистон Компартияси Балиқчи район комитетининг биринчи котиби, Ўзбекистон ССР халқ депутати.

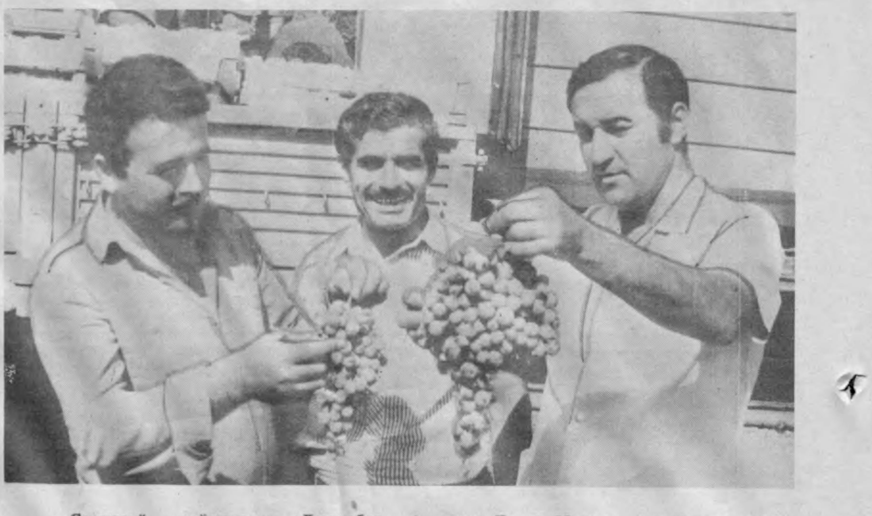

Сариосиё районидаги «Дашнобод» давлат хўжалиги меҳнат аҳли жорий йилда баракали ишлади. Мева, узум сабзавот, картошкадан мўл ҳосил етиштирилди. Бугунги кунда дала неъматлари йиғим-терими қизғин бормоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Маҳсулот жўнатувчи Барот Юсупов, қабул қилувчи Ҳамроқул Саидов, директор ўринбосари Абдулла Мирзаев узумни кўздан кечиришмоқда. 2. Илғор ишчилар Азамат Шукурова ва Насиба Муҳаммадиева бу йилги ҳосилдан мамнундирлар.

М. ИСМОИЛОВ олган суратлар.

ҲАРАКАТДА БАРАКАТ

Шу йилнинг эрта баҳорида фарғоналик Мирзакарим Тожиев, Туронбой Омонов, Ҳайдарали Эгамназаров ва Нажмиддин Фахриддинов янги боғ-роғлар барпо этиш ниятида Жиззах вилоятининг Зомин районидаги «Горний» давлат хўжалигига кўчиб келишганди. Улар Шербек Эсонов бошлиқ бригадада 17 гектар ерга ёнғоқ, 50 гектар майдонга олма кўчатлари ўтқаздилар. Яхши парвариш қилинганлиги туфайли ниҳолларнинг ҳаммаси кўкарди. Боғ қатор ораларига экилган полиз ва озуқа экинларидан эса мўл ҳосил етиштирилди. Давлатга 80 тонна тарвуз, 50 тонна қизилча топширилди. Натижада улар дурустгина даромад олдилар.

Боғбонлар келгусида боғроғларни янада кенгайтириш мақсадида ҳозирдан кўчат экишга пухта тараддуд кўришаяпти.

Ҳ. ТОЖИМАТОВ.

АҲОЛИНИ ГЎШТ МАҲСУЛОТЛАРИ БИЛАН ТАЪМИНЛАШГА АЛОҲИДА ЭЪТИБОР

(Боши биринчи бетда).

Тўққиз ойлик чорва моллари тайёрлаш режасига нисбатан Тошкент вилояти хўжаликлари 4111 тонна, Сурхондарё вилояти — 1322 тонна, Сирдарё вилояти — 1258 тонна, Қашқадарё вилояти 1116 тонна, Жиззах вилояти 1024 тонна, Андижон вилояти — 228 тонна ва Қорақалпоғистон АССР 317 тонна чорва молларини кам бердилар. Шу йилнинг саккиз ойлик иш якунларига кўра ана шу вилоятлардаги хўжаликлар раҳбарлари ва мутахассисларнинг эътибори чорва моллари ва парранда харид қилишдаги қолоқликка қаратилган эди. Бироқ улар зарур чораларни кўрмадилар, бу эса аҳолига етказиб берилмаган гўшт маҳсулотлари ҳажмининг кўпайишига олиб келди.

Яна шунга эътибор бериш керакки, баъзи вилоятларда харид ҳажмини ўтган йилга нисбатан камайтириш тамойили мавжуд. Чунончи, Тошкент вилояти хўжаликлари харид ҳажмини 3756 тонна, Қашқадарё вилояти хўжаликлари 1290 тонна камайтириб юбордилар, Самарқанд вилояти тайёрлаш режасини бажарган бўлса ҳам бу вилоятда тайёрланган маҳсулотнинг ҳажми ўтган йилдаги даражадан 1160 тонна кам.

Аҳвол яна шунинг учун ҳам чигаллашяптики, жумҳуриятга ажратилаётган дотация тарзидаги гўшт фонди эҳтиёжни қопламаяптигина эмас, шу билан бирга бошқа иттифоқдош жумҳуриятлар бу фондга гўштни тўла ҳажмда етказиб бермаётир. Масалан шу йилнинг тўққиз ойида Қозоғистон ССРдан 19 минг тонна, Украина ССРдан 3,6 минг тонна, жами 30 минг тоннадан кўпроқ гўшт ва гўшт маҳсулотлари кам олинди.

Буларнинг ҳаммаси бозорда акс этди ва гўшт нархининг кўтарилишига олиб келди. Масалан, Андижон, Бухоро, Урганч, Фарғона ва Тошкент шаҳарларидаги колхоз бозорларида бир килограмм мол гўштининг қиймати 6—7 сўмга, қўй гўшти нархи — 8 — 9 сўмга чиқди.

Чакана нархларни ўзгартирмаган ҳолда шу йилнинг 1 октябридан бошлаб қорамоллар, чўчқалар, қўй-эчки ва паррандa давлат янги харид нархларининг жорий этилиши жумҳурият бюджетида муайян камоматни ҳосил қилади. Тўртинчи чоракнинг ўзидагина янги харид нархларини жорий этиш чоғида гўшт маҳсулотлари чакана нархлари ўртасидаги тафовутни қоплаш учун 645 миллион сўм талаб қилинади. Бу пул бюджетдан ажратилади, шу жумладан жумҳуриятлараро маҳсулот етказиб бериш бўйича 325 миллион сўм талаб қилинади.

Жумҳурият ҳукумати чакана нархлар ошишига йўл қўймаслик мақсадида қўшимча маблағ қидириб топмоқда.

Бундан ташқари қишлоқ аҳолисини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш йўллари кўриб чиқилмоқда. Чунки қишлоқлар ва кичик шаҳарлар аҳолисини гўшт маҳсулотлари билан матлубот ширкати системаси таъминлайди. Бу ҳам матлубот уюшмалари йўли билан харид нархларига дотацияни талаб қилади.

Гўшт етиштиришни кўпайтириш, чорвачиликни ривожлантириш резервларини қидириб топиш ва уларни ишга тушириш аҳолини гўшт маҳсулотлари билан муқим таъминлашнинг асосидир.

Шу хусусда баъзи мулоҳазаларни айтиб ўтмоқчимиз.

Шуни очиқ айтиб қўяй: менинг гапларим хўжаликлар, районлар ва вилоятларнинг айрим раҳбарларига ёқмаслиги турган гап. Тилга олинадиган масалаларнинг кўплари маълум. Шунга қарамай, бу масалалар ҳақида яна бир бор гапириб ўтмоқчиман. Чунки ҳаққоний таҳлил этилмаса, аччиқ ҳақиқат аниқланмаса, тўғри хулоса чиқариб бўлмайди, чорвачилик тармоғида эса ҳозир шундай хулоса чиқариш жуда зарур. Бугун тўғри йўлни танлаб олиш, хато ва нуқсонларни тузатиш эртага меҳнаткашлар дастурхонини тўкин қилиши керак.

Маълумки, чорва моллари туёғини кўпайтиришни таъминлаш ва уларни сифатли озуқа билан боқиш чорвачилик маҳсулотларини кўпайтиришнинг асосидир, чунки бу масалалар ҳал этилмаса, ҳар қандай режалар яхши ниятлигича қолаверади. Хўш ана шундай масалалар қандай ҳал қилинмоқда. Таҳлил хўжаликлар чорвачилик билан ҳамон эскичасига шуғулланиб, бир хил хатоларни йил сайин такрорлаётганликларини кўрсатмоқда. Масалан, Самарқанд вилоятининг жамоа хўжаликларида ва давлат хўжаликларида қорамоллар ўтган йилга нисбатан 14,3 минг бош, жумладан сигирлар 5,6 минг бош, Тошкент вилоятида 6,9 минг бош, Фарғона вилоятида 5,3 минг бош, Сирдарё ва Бухоро вилоятларида 4,7 минг бош камайди. Чўчқалар Тошкент вилоятида 9,3 мингта, Фарғона вилоятида 2,6 мингта ва Самарқанд вилоятида 2,1 мингта камайди. Қўй ва эчкилар сони ҳам камайиб кетди.

Бу подани янгилаш, бузоқ ва қўзи олиш ишларини ташкил этиш ўз ҳолига ташлаб қўйилганлиги натижасидир. Ўтган саккиз ой давомида бултургига нисбатан Қорақалпоғистон АССР хўжаликларида 4200 та, Қашқадарё вилоятида 1700 та, Тошкент ва Сирдарё вилоятларида 1000 тадан бузоқ кам олинди. Шу даврда икки яшар ва ундан катта сигирлар ва ғунажинларнинг ҳар 100 бошидан мухтор жумҳурият, Жиззах ва Сурхондарё вилоятлари жамоа хўжаликлари ва давлат хўжаликларида атиги 49-52 бузоқ олинди. Барча вилоятлар бу кўрсаткични жумҳуриятдаги ўртача даражага етказганларида мавжуд сигирлардан қўшимча равишда 120 мингта бузоқ олинган бўларди.

Молларни сўйимга боқишни ташкил этишга етарли эътибор берилмаяпти ва ориқ молларни гўштга топшириш давом этмоқда. Масалан, Қорақалпоғистон АССР хўжаликларида гўштга топширилган қорамолнинг ўртача вазни 314 килограммни, Хоразм вилоятида 340 килограммни, Жиззах вилоятида 347 килограммни, гўштга топширилган чўчқаларнинг ўртача вазни Наманган вилоятида 94 килограммни, Андижон вилоятида 97 килограммни, гўштга топширилган қўй ва эчкиларнинг ўртача вазни Хоразм вилоятида 29 килограммни, Наманган вилоятида 34 килограммни, Андижон вилоятида 36 килограммни ташкил этдики, бу жумҳуриятдаги ўртача даражадан анча кам.

Давлатга топширилаётган чорва молларнинг тирик вазнини жумҳуриятдаги ўртача даражага етказиш ҳисобидангина қўшимча равишда 6 минг тонна гўшт олиш ҳамда 10 минг бош қорамол ва 8 минг бош чўчқа ҳамда 26 минг бош қўй ва эчкини сақлаб қолиш мумкин эди.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик давлат-кооператив комитети ва Қорақалпоғистон АССР Қишлоқ хўжалик давлат-кооператив комитети, вилоят деҳқончилик-саноат уюшмалари ва район деҳқончилик-саноат бирлашмалари раҳбарларидан бундай назоратсизлик қачонгача давом этади, деб сўраш ўринли бўлур эди. Барча жамоа ва давлат хўжаликларида, саноат комплексларида ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарида ишнинг маълум соҳаси учун жавоб берадиган, лекин ҳамон ташаббуссизлик билан, эскичасига ишлаётган раҳбар мутахассислар бор. Молларни сўйимга боқишни шундай ташкил этиш керакки, гўштга топширилаётганда тирик вазни камида 450-500 килограмм бўлсин.

Жумҳуриятда бўрдоқичилик хўжаликларининг катта тармоғи мавжуд. Уларнинг айримлари ишлаб чиқаришда юқори кўрсаткичларга эришдилар. Масалан Самарқанд вилоятидаги «Каттақўрғон» саноат комплекси шу йилнинг саккиз ойи давомида 10350 бош қорамолни гўштга топширди, ҳар бирининг ўртача тирик вазни 604 килограммни ташкил этди. Тошкент вилоятидаги ВЛКСМ 50 йиллиги номли саноат комплексида қорамолларнинг бир кеча-кундузда ўртача семириши 845 граммни ташкил этди.

Бироқ жумҳурият «Гўшт» ишлаб чиқариш бирлашмасининг кўпгина саноат комплекслари молларни ўртача семиртириш ва гўштга топшириладиган молларнинг ўртача вазни жиҳатидан лойиҳадаги кўрсаткичларни ўзлаштиришни таъминлай олмадилар. Айниқса Сирдарё вилоятидаги партия XXV съезди номли саноат комплексида иш қониқарсиз бормоқда. Бу ерда молларнинг бир кеча-кундузда семириши ўртача 505 граммдан ошмаяпти, гўштга топширилган молларнинг ўртача вазни 371 килограммни ташкил этди. Саккиз ойда гўшт етиштириш лойиҳадаги қувватларнинг фақат 27 фоизи ўзлаштирилди. Бухоро вилоятидаги «СССР 50 йиллиги» ва Сурхондарё вилоятидаги «СССР 50 йиллиги» номли саноат комплексларида қувватлардан фойдаланишда ҳам аҳвол шунга ўхшаш (30-39 фоиз).

«Гўшт» жумҳурият ишлаб чиқариш бирлашмаси ва хўжаликлараро корхоналар лойиҳадаги қувватларни тўла ўзлаштирмаганликлари оқибатида 1988-1989 йилларда сал кам 30 минг тонна гўшт, шу жумладан 22 минг тонна мол гўшти кам олинди.

Бир қанча саноат комплекслари шартномавий мажбуриятларини бажармай, интизомсизлик қилмоқда. Масалан, Сирдарё вилоятидаги Ильич саноат комплекси шартномага мувофиқ шу йилнинг тўққиз ойи давомида Жиззах вилояти хўжаликлари режаси ҳисобига 748 тонна гўшт топшириши керак эди, бироқ 540 тонна гўшт топширди ёки 208 тонна гўштни кам етказиб берди. Натижада айрим районлар гўшт топшириш режасини бажара олмадилар.

Жумҳуриятда гўшт етиштирадиган 48 совхоз ташкил этилган, улар ўз олдидаги вазифаларни уддалай олмаяпти, бу совхозларда чорва моллар сони амалда кўпаймаяпти. Гўшт етиштириш режаси эса ҳар йили атиги 75—80 фоиз бажарилмоқда, ёки 3 минг тоннага яқин гўшт кам топширилмоқда.

Ҳозирги пайтда «Ўзбекистон паррандачилик саноати» жумҳурият ишлаб чиқариш бирлашмасида парранда гўшти етиштириш қувватининг 76 фоизидан, Тошкент ишлаб чиқариш бирлашмасида эса атиги 30 фоизидан, Балиқчи парранда гўшти етиштирадиган фабрикада 40 фоизидан, Урганч фабрикасида 65 фоиздан фойдаланилмоқда. Бу системадаги корхоналарда паррандалар маҳсулдорлиги ҳали жуда кам, паррандаларнинг кўплаб нобуд бўлишига, озуқа ортиқча сарфланишига йўл қўйилмоқда, парранда гўшти ва тухум таннархи қимматга тушмоқда. Гўшт етиштириш учун боқилаётган товуқлар бир кеча-кундузда 18 грамм семирмоқда. Бу эса умумиттифоқ даражасидан 6 грамм камдир. Сотилаётган парранда тирик вазни 1-1,2 килограммдан (режадаги 1,4 килограмм ўрнига) ошмаяпти.

Аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликлари, яъни хусусий сектор чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда муҳим омилдир. Ҳозирги вақтда уларнинг улуши гўшт етиштириш умумий ҳажмида 49 фоизни, сут етиштиришда — 65 ва тухум етиштиришда — 30 фоизни ташкил этмоқда. Бунинг устига ана шу маҳсулот ем-хашак етарли бўлмаган кичик ер участкаларида етиштирилмоқда. Ана шуни ҳисобга олиб Ўзбекистон ССР Президенти аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжалигидаги чорва моллар ва паррандаларни ем-хашак билан таъминлаш тўғрисида фармон қабул қилди. Бу ўзини оқлайдиган ҳисоб-китобдир, чунки деҳқон-фермерларнинг якка хўжаликларида ҳар гектар ер, ҳар тонна ем-хашак кўпроқ самара бермоқда.

Фармон қабул қилингандан сўнг ўтган даврда аҳолига 752 минг тонна пичан, 112 минг тонна кўк беда, 395 минг тонна кўк поя, 39 минг тонна чигит пўстлоғи, 21 минг тоннадан кўпроқ кунжара ва бошқа озуқа турлари сотилди. Колхозлар ва совхозлар аҳолига 43,4 минг бош қорамол, 248 минг бош қўй ва эчки, 24,7 мингта чўчқа ва 7 миллионтадан кўпроқ парранда сотдилар. Илгари мол ва парранда боқмаган кўпгина оилалар эндиликда ўзларини ўзлари гўшт, тухум ва сут билан таъминламоқда, яъни қишлоқ хонадонларининг анчагина қисми истеъмолчилар тоифасидан маҳсулот етиштирувчилар тоифасига ўтди. Бунга янги оилаларга томорқа ажратиб бериш ва ер участкаларини 0,25 гектарга етказиш ҳам ёрдам берди. Ана шу мақсад учун 165 минг гектардан кўпроқ суғориладиган ер ажратилди. Табиийки, ана шу ерларнинг бир қисмида озуқа экинлари етиштирилмоқда.

Шундай қилиб, амалга оширилаётган тадбирлар аҳоли шахсий ёрдамчи хўжаликларида чорвачиликни анча мустаҳкамлади, эндиликда у ўз самарасини бериши керак.

Шуни таъкидлаш лозимки, кўпгина халқ депутатлари посёлка ва қишлоқ Советлари жойларда ишни бир томонлама ташкил этдилар, чорва моллар ва паррандаларни ем-хашак билан таъминлашга кўпроқ эътибор бериб, аҳолидан қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ортиқчасини сотиб олиш тўғрисида шартнома тузиш масалалари билан камдан-кам шуғулланмоқдалар. Етиштирилган маҳсулотнинг бир қисми ўз вақтида харид қилинмаяпти, балки маҳаллий Советлар ва хўжаликларни четлаб ўтиб сотилмоқда. Бу масала билан шуғулланиб аҳолининг ёрдамчи хўжаликларида етиштириладиган бутун маҳсулотни ҳисобга олиш, бу маҳсулотлар биринчи навбатда мактабгача тарбия болалар муассасаларига, касалхоналарга, мактабларга, пенсионерларга ва камбағал оилаларга жўнатилишини кузатиб турадиган пайт келди.

Озуқа базаси, яъни ем-хашакка бутун эҳтиёжни тўла таъминлайдиган мустаҳкам база чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтиришни таъминлаш негизидир. Лекин кўпгина хўжаликларнинг раҳбарлари ем-хашак етиштиришга ҳамон иккинчи даражали тармоқ деб қарамоқдалар, уни ихтисослаштириш, жадаллаштириш, аралаш, оралиқ ва такрорий экинларни экиш билан шуғулланмаётирлар.

Ҳар йили озуқа экинларини режадагидан кам экишга, шунингдек уларни алмашлаб экиш далаларидан ташқарига жойлаштиришга йўл қўйилмоқда. Бу йил Қорақалпоғистон АССР жамоа ва давлат хўжаликлари озуқа экинларини режадагидан 3,4 минг гектар, Бухоро вилояти — 4,6 минг гектар, Хоразм вилояти — 4,8 минг гектар ва Андижон вилояти — 5,5 минг гектар кам экди, деярли ҳар уч райондан бири озуқа экинлари экиш режасини бажаришни барбод қилди. Бунинг устига озуқа экинлари яхши парвариш қилинмаслиги оқибатида кам ҳосил олинмоқда. Илғор хўжаликлар ҳар гектар озуқа экинларидан 9-10 тонна озуқа бирлиги олаётган бир пайтда кўпгина вилоятларда бу кўрсаткич 4-5 тоннадан ошмайди.

Ҳозир бир қанча хўжаликлар, районлар ва вилоятларда маккажўхори донини давлатга топширмай, ем учун хўжаликда қолдириш тамойили кўзга ташланмоқда. Чорвачиликнинг ем-хашакка бўлган эҳтиёжларини таъминлаш — яхши ният, лекин ана шу хўжаликлар, районлар ва вилоятларнинг раҳбарлари улар фондларга мувофиқ ёки қўшимча равишда олаётган омихта ем ана шу маккажўхоридан тайёрланишини унутиб қўйганга ўхшайдилар. Жумҳурият омихта ем саноати корхоналари бугун маълум миқдордаги маккажўхори донини кам олса, эртага бунинг акси бўлади — хўжаликларга сифатсиз омихта ем етказиб берилади.

Давлатга топшириладиган маккажўхорининг ҳаммаси (бизда эса давлатга 208 минг тонна маккажўхори дони топширилади) омихта ем ишлаб чиқариш учун кетади. Шу сабабли давлатга маккажўхори дони топшириш плани бор-йўғи 4-5 фоиз бажарилган Андижон, Самарқанд вилоятлари ва Қорақалпоғистон АССРдаги хўжаликларнинг, районларнинг раҳбарлари ўзларининг бу хатти-ҳаракатлари билан аввало ўзларига, қолаверса гўшт, сут, тухум ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришга катта зарар етказаётганликлари ҳақида ўйлаб кўришлари керак.

Хўжалик ходимларимизнинг эътиборини яна бир нарсага қаратмоқчиман. Бу йил ғалла суғориладиган ерларда ҳам (гектаридан 25,1 центнер), лалми ерларда ҳам (гектаридан 10,3 центнер) мўл бўлганлигини ва дон етиштириш режаси анча ошириб бажарилганлиги ҳисобга олиниб, режага қўшимча олинган донни ем учун қолдиришга ҳамда уни омихта емга алмаштиришга рухсат этилган. Бунинг устига дон давлатга ҳар килограмми 30-35 тийин баҳосида топшириледи, ўрнига 1 килограмм дон учун ҳар килограмми 18-20 тийиндан 1,3 килограмм омихта ем олинади. Шуни ҳам ҳисобга олиш керакки, омихта емнинг хазм бўлиши 75 фоиз, доннинг хазм бўлиши эса 45 фоиз, яъни моллар донни ёрма қилиб бериб боқилганда ҳам унинг 30 фоизи чиқитга кетади. Кўриниб турибдики, буғдой ва арпани омихта емга алмаштиришдан икки карра наф олиш мумкин, бироқ кўпгина раҳбарлар буни тушуниб етмаётирлар.

Жумҳуриятда 666 минг тонна озуқабоп дондан атиги 11 минг тоннаси омихта емга алмаштирилди. Бу айниқса ғаллакор вилоятларнинг раҳбарларига тааллуқлидир. Доннинг қолган қисмини алмаштириш учун ҳали ҳам кеч эмас.

Ем-хашак тўғрисида гапирганда, хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассислари эътиборини тайёрланаётган ва фойдаланилаётган ем-хашакнинг сифатига қаратиш керак. Бу масалада ҳам катта нуқсонларга йўл қўйилаяпти. Зоотехника нормаларига кўра қора молни 1килограмм семиртириш учун 7-8 килограмм озуқа бирлиги сарфлаш зарур. Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, жумҳуриятда бир килограмм гўшт олишга 17 килограмм озуқа бирлиги, Жиззах вилояти хўжаликларида эса 25,2 килограмм, Қорақалпоғистон АССРда 20 килограмм озуқа бирлиги сарфланмоқда. Ем-хашак етиштириш тўғри йўлга қўйилган жойларда ҳар килограмм чорвачилик маҳсулоти олиш учун озуқа бирлиги камроқ сарфланмоқда, ем-хашак зарур қўшимчалар билан тайёрланмоқда.

Ҳисоб-китоблар мол гўшти етиштириш учун ем-хашак сарфини нормативдаги даражагача камайтириш шу ҳажмдаги ем-хашак билан мол гўшти ресурсларини икки баравар кўпайтиришга имкон беришини кўрсатиб турибди.

Ҳозир ем-хашак тайёрлаш ва чорва қишловига тайёргарлик тугалланмоқда. Жумҳуриятда ҳар бош шартли мол ҳисобига 11,0 центнер озуқа бирлиги тайёрланди. Бу ўтган йилги даражадан кўпроқ, лекин режани бажариш учун яна 2,6 центнер озуқа бирлиги тайёрлаш зарур.

Ем-хашак тайёрлашда Қорақалпоғистон АССР хўжаликларида катта қолоқликка йўл қўйилмоқда, бу ерда ҳар бош мол ҳисобига яна 5,2 центнер озуқа бирлиги, Сирдарё вилоятида 5,7 центнер, Фарғона вилоятида 6,1 центнер озуқа бирлиги тайёрлаш керак. Бу вилоятлар қишда ем-хашак изламаслик учун озуқа тайёрлашга кучларни мумкин қадар кўпроқ сафарбар этишлари керак.

Йилни якунлашга оз вақт қолмоқда, бинобарин йўл қўйилган хатолар ва нуқсонларни чуқурроқ англаб олиш керак. Аввало чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш режаси барбод бўлиш сабабларини таҳлил қилиб, уларни бартараф этиш чораларини кўриш лозим. Маҳсулотларнинг ортиқча қисми ўз вақтида харид қилиниши ва меҳнаткашлар дастурхонига етказиб берилиши учун шахсий ёрдамчи, деҳқон ва фермер хўжаликларида чорвачиликни ривожлантиришнинг аҳволини текшириб чиқиш керак. Бу ишда маҳаллий Советлар, хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассислари фаоллик кўрсатишлари лозим.

Чорвадорлар чорва қишлови олдида туришибди. Бу барча чорвадорлар учун имтиҳондир. Келгуси йилда, бозор иқтисодиётига ўтиладиган йилда маҳсулот етиштириш даражаси қишловни қандай ўтказишимизга боғлиқ. Бозор хатони ёқтирмайди, чунки ҳар қандай нуқсон меҳнаткашларнинг чўнтагига зарар етказади.

Р. ҲУСАНОВ,
Ўзбекистон ССР Вазирлар Кенгаши деҳқончилик-саноат комплекси бўлимининг мудири, иқтисод фанлари доктори.

ДАЛАЛАР УЙҒОҚ

ЮСУФЖОН АКА ТАШВИШЛАРИ

Унинг даласига атайин борганимиз йўқ. Катта йўл бўйидаги шийпон чиннидай ярақлаб тургани боис, соҳиби ким экан, деган хаёлда йўл-йўлакай тўхтадим. Бу оромбахш маскан дала шийпонига сира ўхшамайди. «Ленинград» жамоа хўжалигининг Юсуфжон Отабоев бошлиқ бригадасига хуш келибсиз», деган ёзувга кўзингиз тушмаса, бирор бадавлат хонадонга кириб қолдиммикан, деган фикр дафъатан келади.

Икки қаватли бинонинг деворлари мармардай ярақлайди. Нуқтадай доғ кўрмайсиз. Ҳар бир хона деворларига босилган гуллар, жиҳозлар, мебеллари билан бири бирини такрорламайди. Ҳисобчининг хонаси иқтисодий кабинетнинг айнан ўзи. Зал, дам олиш, қизлар, болали аёллар хоналари ёғ тушса ялагудай, гўзал, баҳаво, ёруғ. Чет хонадаги мавсумий боғчадаги озодалик ҳавас қилса арзигулик. Болаларнинг меҳрибон тарбиячиси Муҳокарам Эрматова машғулот ўтказмоқда.

Шийпоннинг олд томони баланд ишком. Атайин чизиб қўйилгандай узум бошлари олтиндай товланади. Бир донасини оғзингизга солсангиз эриб кетадигандай. Остидаги ариқчада сув шилдирайди. Икки чети гулзор. Райҳон бўйи бутун шийпонда анқимоқда. Бир четда ошхона. Унда оқ халатли Аҳмаджон Ёмонболаев тушлик овқат масаллиғини ҳозирлаяпти. Ошхона ёнида мўъжазгина боғ, полиз.

Шийпондаги сайримиз тугамай Юсуфжон ака келиб қолди. Салом-аликдан сўнг кичик изоҳ берди:

— Зирани яхши кўраман. Таомни хушбўй қилади. Тугаб қолган экан, лип этиб Булоқбошига бориб келдим. Аҳмаджон! — дея ошпазни чақирди. — Мана зира. Керагини ишлатиб, қолганини эҳтиёт қилинг.

— Терим қандай кетаяпти? — сўрайман у кишидан.

— Нолийдиган жойимиз йўқ. Ўн фоиз ҳосилни қўлда, қолганини машинада тердик.

— Авваллари ҳам машинадан яхши фойдаланармидинглар?

— Фойдаланардик. Лекин бу йилгидай бўлмасди. Барака топкур Тўхтасин Исмоилов, Козимжон Бўронов, Исомиддин Саидқулов роса зўр беришди. Машина терими бошланган куни 19, иккинчи куни 21, учинчи куни 31 фоизга етказиб пахта топширдик. Бир теримдаёқ гектаридан 25 центнердан ҳосил олдик. Иккинчи теримни икки кундан кейин бошлаймиз. Пахтадан кўнглимиз тўқ. Бу йил пахтадан ташқари 25 гектар майдонда беда етиштирдик, 25 тонна карам, 180 тонна помидор, 8 тонна бодринг, 8 тонна сабзи, 28 тонна ош лавлаги топширдик.

Чиндан ҳам Юсуфжон аканинг пахтадан ташвиши йўқ. Унинг ташвиши одамлар. Уларга яхши шароит яратиб бериш. Ўтган йили бригада аъзолари билан келишиб, 5000 боғ ғўзапоя тўплашди. Уни 3000 сўмга сотишди. Ўша маблағ ҳисобидан 60—70 кишига ҳар куни бепул иссиқ овқат қилиб берилаётир. Бу йил ҳам бригада харажати учун маблағ жамғариб қўйишди. Шийпон олдидаги ерда сабзавот етиштириб, 370 сўмлик карам, 400 сўмлик редиска, 500 сўмлик узум сотишди. Ҳозирнинг ўзида ўтган йилдагидан ташқари 1.270 сўм маблағ жамғаришди. Кузга бориб 2,5—3 минг сўмлик ғўзапоя сотишмоқчи. Бу маблағ кунига бир эмас, икки маҳал бепул иссиқ овқатга бемалол етади. Келаси йилдан аъзоларни арзон гўшт билан таъминлашни ҳам режалаштирган. Мана, Юсуфжон аканинг ташвишлари нималар...

— Пахтанинг мисқолини ҳам ерда қолдирмай териб оламиз, — дейди у. — Менинг вазифам эса колхозчилар шароитини яхшилаш, кам-кўстини битказиш, қорнини тўқ, устини бут қилиш, яхши ҳордиқ олишини ташкил этиш. Бу — одамларим олдидаги қарзим.

Юсуфжон ака 18 йил ҳисобчи бўлди. 22 йилдирки, бригада бошлиғи. Ўтган йили унга Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган пахтакор унвони берилди. Йиллик пахта тайёрлаш режасини бир-икки зарб биланоқ бажариб қўйишга одатланган. Бўлмаса, бир кунда 31 фоиз пахта топширармиди?! Шунинг учун ҳам ишнинг суръат ва сифатидан кўнгли тўқ. Унинг ташвиши одамлар, одамлар ва яна одамлар. У биз билан баробар йўлга чиқди. Район матлубот жамиятига аъзоларининг талабларини етказмоқчи. Болали аёлларнинг истакларини ҳам ён дафтарига ёзиб қўйган. Шийпоннинг нариги томонидаги майдонда эса терим агрегатларининг гулдуроси баралла эшитилиб турибди.

ЭЛ НИГОҲИ ХИРМОНДА

БАЛЛИ, СУВОРИЙЛАР!

Ишонч бўлмаган жойда ғалаба мағлубиятга айланиб кетиши мумкин. Илгарилари ҳам Хўжаободда машинада пахта териларди. Лекин номигагина. Аввало ноҳия раҳбарлари ва мутахассисларида, қолаверса деҳқонларнинг ўзида машинага ишонч йўқ эди. Терим агрегатлари кўпинча дала шийпонларида қантариғлиқ турарди. Ўтган йили ана шу шубҳа пардаси йиртилди. Ноҳия, хўжалик раҳбарлари мардлик қилишди. Машина теримига имкони борича кенг йўл очилди. Занг босган тушунчалар ялт этиб бошқа қиёфада намоён бўлди. Механизаторларнинг номлари пайдо бўлди. Бўзлик, комсомолободлик, избосканлик механизаторлар билан бемалол беллаша оладиган суворийлар борлигига ҳамма ишонди. Қувончлар рост бўлсинким, бу мавсумда ноҳияда 120 та зангори кема юқори унум билан бирданига иш бошлади. Далаларда терим машиналари наъраси бу қадар кучли эшитилмаган, бу қадар одамларда ишонч яратмаган, бу қадар Хўжаобод суръатини юқорига кўтармаган. Тасаннолар бўлсинки, сурункасига кунига 5 фоиздан ошириб пахта тайёрланаётир. Ростини айтганда, бу сурункали суръат Хўжаобод учун мўъжиза.

«Ленинград» жамоа хўжалигининг механизаторлари бир зарб билан олдинга чиқдилар. Кунига йиллик режанинг 10—11 фоизи миқдорида пахта тайёрланаётганлиги ана шундан далолат. Муқаддам Иброҳимова бошлиқ бригадада терим суръати орқадалигидан ҳайрон бўлдик. Гап бошқа ёқда экан. Бу жамоа 60 гектар майдондаги ҳосилнинг ҳаммасини агрегатларда териб олишга аҳд қилибди.

— Пахта териш машинаси етишмаяпти, — дейди бригада ҳисобчиси Иброҳимжон Насриддинов. — Машиналар навбати бизга икки кундан кейин келади. 5 иш кунида бир терим билан планни ошириб бажарамиз.

Шу дақиқаларда Булоқбоши йўллари пахта карвонлари билан банд. Қайси карвондан сўраманг, «Ленинград»ники деган жавобни эшитасиз. Хўжалик заршунослари ҳар куни бир-икки хўжаликни ортда қолдираётир. Мана шу юксак суръат машина терими шарофати эканини бутун ноҳия деҳқонлари англаб, кўриб турибдилар.

Шаробиддин Ғаффоровнинг дала шийпонида қизиқ манзаранинг шоҳиди бўлдим. Ўрта ёш кишидан, бригадир сизмисиз, деб сўрасам, «Йўқ, мен бригадирнинг отасиман», дея жавоб қилди-да, куюниш билан изоҳ бера бошлади:

— Машиналарни бугун эрталабга ваъда қилишган эди. Келавермагач, ўғлим қўшни бригадага кетди. Кўрасиз, ҳозироқ ҳаммасини олдига солиб келади.

Худди шу пайт Тегарактош тоғи этагидаги йўлда учта пахта териш машинаси кўринди. Ота севинганидан ўрнидан туриб кетди:

— Ана, келаяпти!

Ҳеч қанча фурсат ўтмай эгнида қизил катак кўйлак, корачадан келган йигит етиб келди. Икки чеккасидан тер оқиб, юзини янада бўғриқтириб кўрсатарди. Танидим, «Правда» колхозининг бригадаси бошлиғи Шаробиддин.

— Қаранглар-а, — деди биз билан қўлларни қаттиқ сиқиб кўришаркан, — теримни эрталаб бошлай қолайлик, деб ўтиришибди. Бир соат ғанимат бўлиб турибди-ю...

Ҳадемай, машиналар ҳам етиб келди. Механизатор йигитлар ўзларини Йўлбарс Бобоқулов, Исмоил Тўхтахўжаев, Неъматжон Алиқулов деб таништиришди. Улар рулларни шийпоннинг кун ботар томонидаги йигирма беш гектарлик майдонга буришди. Йўлбарсбекни бир фурсатга тўхтатдик.

— Бу йилги режангиз?

— Шу... юз эллик тонна териш мўлжалидаман. Кунига 7—8 тоннага етказяпман. Эрта-индин ҳаммаси 100 тонна бўлади.

Кўз олдимда уч механизатор иш бошлади. Машиналар бир текис олдинга интилмоқда. Улар аста-секин Тегарактош қояларидан узоқлашиб бораётир. Бункер ичида эса момиқ пахталар ғужғон ўйнаб, сўнг йиғила бошлайди. Агрегатлар узоқлашди. Шаробиддиннинг эндигина кўнгли тўлиб, пешонасидаги терни енги билан артди.

— Эртага ҳақиқий терим бўлади, — деди у ишонч билан суворийлар ортидан тикилиб қоларкан. — Азамат йигитлар. Мана, энди индинга режа тўлди дейверинг.

СУЮНЧИ КЕЛТИРДИК

Район фирқа қўмитасининг саркотиби мавсумнинг биринчи қаҳрамони, Улуғбек номли жамоа хўжалигининг бригадири Неъматжон Ботировни райком биноси олдида кўрди-ю меҳр билан уни бағрига олди:

— Суюнчи келтирдингизми, Неъматжон?

— Суюнчи келтирдим, Собиржон Ашурович.

— Отангизга раҳмат. Ҳамиша мақсадингизга етинг. Қани, хонага марҳамат.

— Раҳмат, Собиржон Ашурович, район планни бажарган куни ичкарига кириб сизни табриклайман. Ҳозир далага — одамлар орасига боришим керак.

Улар бутун вужудларини занжирлаб олган ғурур ва сурур билан ажралишди. Райкомга ҳар куни мана шундай суюнчи тўхтовсиз келиб турибди. Қандай фараҳбахш суюнчи. Сентябрдаёқ шундай бўлиши кимни қувонтирмайди, кимнинг бошини осмонга етказмайди, дейсиз.

«Ленинизм» жамоа хўжалиги азалдан донғил, Ширмонбулоқ тоғидай пурвиқор эди. Бу гўзал маскандан ҳам дастлабки суюнчи келди. Яна антиқаси. Пўлатбек Маҳмудов бригадаси бир теримдаёқ гектаридан 29 центнердан ҳосил кўтариб, йиллик режани адо этди. Бир теримда маррани забт этиш айтишга осон, холос. 67 гектар майдонда мўл ҳосил яратган бу жамоа ширмонбулоқликларга хос ҳиммат кўрсатди. Бригаданинг Қўлдош Бердиалиев ва Қаюмжон Эргашев звеноларида ҳосилдорлик 35—37 центнерданни ташкил этди. Ҳосилнинг катта қисми ҳали далада.

Ойбек номли жамоа хўжалигидан эса биринчи суюнчини Раҳматулла Хурибоев келтирди. Уруғлик пахта етиштирувчи бу бригада қўл терими билан йигирма иш кунида маррага етди. Биринчи терим ҳали тугагани йўқ.

Раҳматулла аканинг бригадаси энг мураккаб шароитда меҳнат қилади. Одамлар аҳоли яшайдиган жойдан 6—7 чақирим олисга қатнаб ишлашади. Ҳар кунлик йўл азоби, бунинг устига захкаш ерда ҳосил етиштириш улардан катта куч-қувват талаб қилади.

Ҳа, Хўжаободда суюнчи келтирувчиларнинг адоғи кўринмайди. Наинки, ноҳияда, балки вилоятда марра биринчи бўлиб эгаллангани ҳақда Улуғбек номли жамоа хўжалигидан хушхабар келди. Бу оддий суюнчи эмас, балки Хўжаободнинг чеҳрасини, қалбини, кўп йиллик армонларини баралла намоён этган энг ёркин тимсол, энг мўътабар туйғу ва қувончдир.

СИЗНИ ШАРАФЛАЙМАН, УЛУҒБЕК БОБО!

Шу хушхабарни эшитдим-у ўйланиб қолдим. Улуғларнинг уруғлигига яна бир карра таъзим бажо келтирдим. Ҳамқишлоқларимни буюк бобомнинг руҳи қўллагани рост бўлсин. Қаранг-а, хўжалик тарихида бўлмаган воқеа. Яна ҳам ҳаяжонланмайми?

«Россия» колхози донғил бўлгани ҳақиқат. Бироқ бугунгидай шоҳсупага ҳеч қачон кўтарилмаган. Ўтган йил адоғида ғалати гап тарқалди: колхоз бўлинармиш. Янги йил бошланди. Яна ўша гап. Барча ҳаракатлар, тарғибот-ташвиқотлар кор қилмади. Хўжалик иккига ажралди. Шундай қилиб, Шаҳрихонсойнинг у соҳилида Улуғбек номли жамоа хўжалиги таркиб топди. Нусрат Дўмбоев раисликка сайланди. Бу соҳилдаги Ойбек номли жамоа хўжалигига Шомирза Тўланов етакчи бўлиб сайланди.

Баҳорий дала ишлари бошланди-ю баъзиларнинг кўнглидаги гина-кудратлар куз шабнамидек тезда кўтарилиб кетди. Тўғриси, деҳқоннинг деҳқондан қанақа гинаси бўлсин. Бунинг устига чойхонаси бир, шифохонаси бир, йўли бир, қуда-анда, қариндош-уруғ бўлса, эрталабдан кўзи-кўзига тушиб турса, Йўқ, орадаги самимиятга дарз кетмади.

Пахта йиғим-терими баробар бошланди. Ноҳия хўжаликлари ўртасида бу икки колхоз олдинги сафда Ҳасан-Ҳусанлардай бўй кўрсатиб боришарди. Улуғбек номли жамоа хўжалиги аста-секин илдамлаша бошлади. Ойбек номли колхоз ҳам изма-из бораверди. Улуғбекликлар кунига 5—6 фоиздан пахта тайёрлаб, вилоятда биринчи ўринга кўтарилишди. Қўшнилар бир-бирларини самимият билан кузатиб боришарди. Ўша биринчилик сўнгги маррага қадар собитлик билан ушлаб турилди. Звенолар, бригадалар кетма-кет довонга чиқиб келишаверди. Неъматжон, Абдукарим, Машрабжон, Турғунбой, Нўъмонжон... Эҳ-ҳа, бу дарғаларнинг ҳар бирининг ўзига хос достонлари бор. Улар эса сатрларга сиғмайди.

Машрабжон Аҳмедов даласига борганимда бунга имоним комил бўлди. Жуссаси кичиккина, камсуқум, камгап бу йигитнинг юрагида бир ёруғлик шуълаланаётгандай. Ўзи бригадир, ўзи ҳисобчи, ўзи механизатор. Даласида ҳозир ҳам ҳосил шундай мўлки, гўё биринчи терим эндигина бошланаётгандай. Ғўзанинг учидаги кўсаклар ҳам бўлиқ, етилиб очилган. Оппоқ гулзорнинг ўзгинаси. Унга ҳайрат ва ҳавас билан боқаман, суҳбатлашгим келади. Машрабжон эса пахтазордан нигоҳини узгиси йўқ.

— Бунча пахтани йиғиштириб олишга улгурасизлармиэ?

— Улгурамиз, улгуришимиз шарт. Ҳув пастда, — у канал бўйига ишора қилди, — биринчи теримимиз бор. Қўл тегмаган пахталар.

— Хўжаликларингизга номни ҳам билиб қўйган экансизлар.

— Ҳа. Улуғларнинг номи ҳам қўллаб-қувватлайди. Бобомиз номини қадрлашга ҳаракат қилаяпмиз.

Дилдан айтилган фикр. Мен ҳам шу ҳақда ўйладим. Буюкларнинг ишигина эмас, номи ҳам одамга руҳий қудрат беради. Машрабжонки шундай ўйлаётган экан, Улуғбек авлодлари ўзининг нурли ўрнини топажак.

* * *

Хўжаобод пахтазорларини ажиб бир ҳис, ички тўлқинланиш билан кезиб чиқдим-у шундай юрт фарзанди бўлганимга шукроналар келтирдим. Хўжаободнинг пахта карвони ростмана йўлга энди чиққанига ишондим. Бу карвон шиддати ҳаливери сусаймайди. Ноҳия пахтакорлари, мана, бир неча кундирки, суръатда беш фоизлик кўрсаткичдан пасайишмаётир.

Райкомнинг саркотиби Собиржон Ашуров хонасида суҳбатлашиб ўтирганимизда телефон жиринглади. Трубкадан обкомнинг биринчи секретари Қаюм Холмирзаевнинг овози эшитилди;

— Бизни хурсанд қилаяпсизлар. Хўжаободликларнинг ҳар бирига бизнинг раҳматимизни етказинг.

Ҳа, бундан рағбатланмай бўладими. Яна бир нарсадан ўзимда йўқ шодман. Хўжаобод райони ташкил этилибдики, бирон йил биронта хўжалик вилоятда карвонбоши бўлиб маррага етган эмас. Мана бу гал бахт Улуғбек номли жамоа хўжалигига кулиб боқди. Омад келгани рост бўлсин, заҳматкаш Хўжаобод, дегим келади ғурур билан. Мард, азамат, саховатли деҳқонларингни зафар билан қутлаш тезроқ насиб этишини жуда-жуда истайман.

А. ҚОРАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ҚИРҚ ЦЕНТНЕРЧИЛАР

Қўрчиевлар оиласини Боғдод районидаги «Қизил Ўзбекистон» жамоа хўжалигида ҳамма ҳурмат қилади. Боиси — улар ўзларининг ҳалол меҳнатлари билан кўпчиликка ўрнак кўрсатишаяпти. Хайрулла — шуларнинг бири. У оила аъзолари билан Марказий Фарғона даштининг Каримбобо массивидан 82 гектар ер олиб, унинг 50 гектарида ғўза ўстирди. Эрта кўкламдан бошлаб қилинган фидокорона меҳнат туфайли баракали ҳосил етиштирилди. Йиғим-терим эса уюшқоқлик билан бошланди. Суръат кун сайин ошиб борди. Натижада гектаридан 27 центнер ўрнига 28 центнердан оқ олтин саранжомланиб, йиллик режа 25 сентябрдаёқ зиёдаси билан адо этилди. Эл хирмонига 135 тонна ўрнига 141 тонна сифатли хом ашё етказиб берилди.

Заршунослар мавсум ишларини бўшаштиришгани йўқ. Ҳосилдорликни гектар бошига 40 центнердан ошириш учун курашмоқдалар.

Ленинград районидаги «Комсомол» жамоа хўжалигининг 11-бригадаси бошлиғи Норбой Ўлмасов ҳам ана шундай тажрибали деҳқонлардан. Жамоанинг 65 нафар аъзоси бу йил 50 гектар майдонда оқ олтин етиштирди. Улар йиғим-териминнинг дастлабки кунлариданоқ нафақат колхозда, балки районда ҳам илғорлар қаторига чиқиб олишди. Ҳозирча эришилган натижа чакки эмас: қисқа муддат ичида гектаридан 30,7 центнер ўрнига 33 центнердан хом ашё саранжомланди.

— Ҳали далаларимизда ҳосил мўл, — дейди бригада етакчиси Н. Ўлмасов. — Гектар ҳисобига яна 7 центнердан пахта тайёрлаб, ялпи ҳосилдорликни камида 40 центнерга етказамиз.

Учинчи даражали Меҳнат Шуҳрати ордени соҳиби, халқ депутатлари район Совети депутати, Фарғона вилояти партия қўмитасининг аъзоси Норбой Ўлмасов берилган ваъда албатта бажарилишига ишонади.

Э. ИБРОҲИМОВ.

Рўзномамизнинг мўйқалам устаси Маҳмуд ЖЎРАЕВ яқинда ижодий сафарда бўлиб, илғор бригада бошлиқлари Х. Қўрчиев (юқорида) ва Н. Ўлмасовнинг сиймоларини чизиб қайтди.

Газетхон илҳомлари

МЕҲР

Беш чаноқда намоён
гўё бешта қитъамиз,
Ардоқлаб тилга олгай
сени ҳар инсон, пахтам.
Лўппи-лўппи юзингдан
еллар силаб ўтаркан,
Суюкли бўлганингдан
доимо қувон, пахтам.
Сени меҳр қўри-ла
бунёд этгай одамлар,
Шундан доим парвона
ул уста деҳқон, пахтам.
Қайта қуриш йўлига
кимки ғов солар бўлса,
Олиб ташлашга қодир
эрурмиз, ишон, пахтам.
Абдулҳайнинг танида
бободеҳқон қони бор.
Шул сабабдан далада
уяр зўр хирмон, пахтам!

Абдулҳай ҚУТБИДДИНОВ.
Марғилон.

СЕНГА ИШҚИМ ТУШГАНДИР

Шаббода — беланчагин
Тебратади аллалаб,
Завқим тўлиб-тошади,
Сенга тўймайман қараб,
Оқ пахтам, оппоқ пахтам.

Техника кўмакдошинг
Ўзин хизматга тутар.
Шундан юксакда бошинг,
Унга ишонган ютар,
Оқ пахтам, оппоқ пахтам.

Олдингдан кетгим келмай,
Юрак меҳрим бергим бор.
Момиқдай дурдонангни
Қониб-қониб тергим бор,
Оқ пахтам, оппоқ пахтам.

Пахтазор фарзандиман,
Сенга тушгандир ишқим.
Мўл-кўл оқ олтинни деб,
Яшайман мудом жўшқин,
Оқ пахтам, оппоқ пахтам.

Жўра РАҲИМ.
Чортоқ.

ШИФОКОРЛАР — ДЕҲҚОНЛАРГА

Тошлоқ районидаги «Ленинград» колхозининг тиббий-санитария қисмининг шифокорлари терим авжига чиқаётган шу кунларда ўз ихтиёрлари билан анъанавий иш жадвалини буздилар. Оқ олтин мавсуми бошланиши билан беморларни теримчилар учун қулай вақтда: эрта билан ва кечқурунлари қабул қила бошладилар. Ҳосил теримида банд бўлган колхозчиларга навбатдан ташқари хизмат кўрсатилмоқда. Зарурат пайдо бўлса, улар истаган вақтда телефон орқали навбатчи шифокорни тўғридан-тўғри дала шийпонига чақиришлари мумкин. Қишлоқдаги бошқа даволаш муассасалари ҳам пахта терими даврида иш жадвалини ўзгартирдилар. Вилоят соғлиқни сақлаш бўлимидан хабар қилишларича, тиббий ходимлардан иборат ўттизга яқин кўчма амбулатория ташкил этилди. Дорихоналар хизматининг ўн еттита машинаси шу кунларда жадвал асосида вилоят колхоз ва совхозларига қатнаб турибди.

АҲВОЛ ҚАЛАЙ, ПАХТАКОР?

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» ВА ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ «КОММУНА» РЎЗНОМАЛАРИНИНГ ҚЎШМА ТЕКШИРУВИ

Бугун далада бўлиб, пахтакорнинг яхши ишлаши ва дам олишини таъминлаш — ҳар бир дахлдор муассаса раҳбарининг бурчи. Чунки пахта фақат пахтакорникигина эмас, балки ҳаммамизники. Шундай экан, уни тезроқ йиғиштириб олиш район партия, совет, касаба уюшмаси, комсомол ташкилотларининг, қолаверса савдо, маданият, тиббий, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш муассасаларининг ҳам саъйи-ҳаракатига, аниқ тадбирларига кўп жиҳатдан боғлиқ.

Риштон район партия комитетида пахта йиғим-терими қисқа муддатларда ўтказиш учун ишлаб чиқилган тадбирларни кўрсатишди. Бизга унинг 5, 6, 7-бандлари маъқул тушди. Уларда теримда қатнашадиган меҳнаткашларнинг яхши ишлашлари ва дам олишлари учун зарур шарт-шароит яратиш, далада савдо, тиббий, маданий ишларни йўлга қўйиш кўрсатилганди. Унда номлари қайд этилган муассасалар вакиллари билан суҳбатлашдик. Уларда ҳам шундай йўриқлар бор.

Афсуски, тадбирлар қоғозда қолаяпти. Аҳволни ўнглаш учун амалий иш керак.

«Риштон» совхозининг Хуррамобод бўлимидаги 3-бригада дала шийпонидамиз. Аёллар тушлик қилишаётган экан.

— Тушликка қандай овқат тортилди?

Пахтакор Ҳамида Қурбонова шўрва, деди.

— Гўшти борми?

— Йўқ.

— Картошкаси-чи?

— Бугун у ҳам тугаб қолибди...

Мутахассислардан бири ҳисоблаб чиқди. Қиз-жувонлар истеъмол қилишаётган бир коса шўрванинг баҳоси 7—8 тийинга тўғри келди.

Шу бўлимнинг Ҳотамжон Болтабоев бригадасида ҳам тушликка тайёргарлик кўришаётган экан. Бу ерда қозонга ўзлари етиштирган ошқовоқдан солишибди. Унинг бир товоғи 12—13 тийинга баҳоланди.

«Ленинизм» совхозининг Калинин номли бўлимидаги 2-бригадада тайёрланган овқат булардан ҳам хароб...

Юракда бўлса, билакка чиқади. Қишлоқ болалар боғчасида бир тарбияланувчига кунига 70 тийинлик овқат беришаяпти. Далада ишлаётганлар учун гўшт ва бошқа масаллиқлар йўқ.

Хуррамобод бўлимининг 3-бригадасига юрдик. Далага 5 нафар жувон болаларини олиб чиққан. Дилбарой Шарипова билан Дилбарой Мирзараҳимоваларнинг фарзандлари яқиндагина сариқ касаллик билан шифохонада даволанишган.

— Болалар учун овқатга буюртма берганмиз, — дейди бригада ҳисобчиси Мамаражаб Қодиров. — Машина йўқлиги учун уни олиб келолмадик.

5 нафар бола ҳам катталар қатори ёвғон шўрвадан ичаяпти. Ҳолбуки, гепатит билан оғриган бемор бир йил давомида парҳез таомлар истеъмол қилиши лозим.

«Ленинизм» совхозининг Калинин номли бўлими 2-бригадаси дала шийпонидаги аҳвол бундан ҳам ачинарли. Шийпон айвонига 19 та беланчак осилган. Соя-салқин жой йўқ.

Бўлимнинг 3-бригадаси дала шийпони замонавий, бир неча хоналар бор. Улардан бирига 10 та каравот қўйилган. Болалар хонаси озода, ёстиғу чойшаблар кўҳликкина. Афсуски, унинг эшиги кўпинча қулф. Болалар ташқарида.

Қўшни Боғдод районининг «Намуна» колхозидаги 4-бригада шийпонида ҳам ана шундай хўжакўрсин учун болалар хонаси мавжуд. Ахир, бунақа кўзбўямачилик кимга керак? Вакил келганда очиладиган хоналар қачон йўқолади?!

Дала шийпонларидаги хоналар билан доимий болалар боғчалари ўртасида тафовут жуда катта. «Ленинизм» совхозида бўлиб ўтган суҳбатда ишчилардан Фахринисса Эрматова, Дилбар Тўрақулова, Муҳтарама Қосимова болаларини боғчага жойлаштиролмаётганликлари тўғрисида куюниб гапиришди. Сафияхон Деҳқонова эса боғча ходимаси. Боласини боғчага топширай деса ҳали ёш. Аммо далага чиқаяпти. Мазкур 2-бригадага қўшни 3-бригаданинг ҳайҳотдек дала шийпони ҳувуллаб ётибди. Бу ерда доимий боғча очиш мумкин. Қачонгача кутамиз? Ахир, олма пиш, оғзимга туш, деган билан иш битмайди-ку? Хўжалик раҳбарлари ҳаракат қилишлари керак.

Фарғона районидаги «Победа» колхозининг «Ғунча» болалар боғчасида кўрганларимиз эса Афанди латифаларини эслатди. Ошпаз пахтага чиқиб кетганлиги учун кир ювувчи С. Зокирова овқат тайёрлаяпти.

Ранг кўр, ҳол сўр бўлиб турган бу болаларнинг келажакда сиҳати қандай бўлади? Ёвғон шўрваю қуруқ печенье билан тирикчилик қилаётган ўғил-қизларимиз замоннинг шусиз ҳам оғир юкини елкаларида кўтаришга қурбилари етармикин? Бундай саволлар юракни эзади.

Хуррамобод бўлимининг 5-бригадаси ҳисобчиси Илҳомжон Зоҳидов билан бўлган мулоқотни эшитинг:

— Яқин орада далага автодўкон келдими?

— Йўқ.

— Санъаткорлар-чи?

— Йўқ.

— Маиший хизмат кўрсатиш ходимлари-чи?

— Йўқ.

3-бригадада бўлиб ўтган суҳбатдан:

— Болаларга овқат йўқ.

— Докторлар чопиқ пайтида келишганди. Бошқа қораларини кўрсатишгани йўқ.

«Ленинизм» совхозининг Калинин бўлимидаги 2-бригада аъзолари билан бўлган суҳбат:

— Болаларга печенье, каша йўқ.

— Сода билан совун йўқ.

— Пайпоқ, кирза этик йўқ.

— Санъаткорлар фақат план тўлгандагина келишади.

Бундай «йўқ-йўқ»ларни яна давом эттириш мумкин.

Далалардаги бу камчиликларни район партия, совет, касаба уюшмаси ва комсомол ташкилотларининг ҳамда дахлдор муассасаларнинг раҳбарлари ҳам кўришган бўлса керак. Пахтакорга яратилган шароитдан уларнинг кўнгиллари тўқми? Дала заҳматкашларининг бу ҳақли саволларига улардан жавоб кутамиз.

А. ТЎХТАСИНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

М. АҲАДОВ,
вилоят «Саломатлик» марказининг бош врачи.

О. РАҲМОНОВ,
«Коммуна» мухбири.

Сўнгги йилларда жумҳуриятимиздаги аксарият давлат ва жамоа хўжаликлари меҳнаткашларнинг турмуш даражасини кўтариш, маданий хордиқ чиқаришлари учун бор имкониятларини ишга солмоқдалар. Маданият саройлари, мўйсафидлар учун чойхоналар қурилаяпти.

Бухоро вилоятининг Ромитан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» давлат хўжалигида қад кўтарган кўркам кошона ана шундай марказлардан бири ҳисобланади. Бир йўла 400 киши дам оладиган бу ерда 17 хил тўгарак ишлаб турибди. Пахтакорлар унумли меҳнат кунидан сўнг ўзлари қизиққан машғулотлар билан шуғулланишлари мумкин.

СУРАТДА: маданият саройининг умумий кўриниши.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

МАДАНИЯТ ЯНГИЛИКЛАРИ

М. Тошмуҳаммедов номидаги Қашқадарё вилоят музикали драма театрининг 58-мавсуми Фитратнинг режиссер Б. Назаров томонидан саҳналаштирилган «Абул Файзхон» тарихий драмаси спектакли билан очилди. Бу драма олдинги театр мавсуми охирида саҳналаштирилган эди, лекин шу қисқа вақт ичида томошабинларнинг энг севимли спектакларидан бирига айланди.

Спектаклнинг муваффақияти бош ролни ижро этган, жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист Х. Амирқуловнинг маҳорати билан боғлиқ. Спектаклда Тошкент театр-рассомчилик институтини битирган кўпгина ёш артистлар ҳам иштирок этишмоқда.

Театрнинг яқин вақтга мўлжалланган режаларида А. Казанцевнинг «Эски уй» пьесаси асосида спектакль тайёрлаш иши ҳам бор.

* * *

О. Хўжаев номли Сирдарё вилоят музикали драма театри ўзининг 15 йиллигини нишонлади. Театрнинг номига фақат Тошкент эмас, Тожикистон, Қирғизистон ва Қозоғистондан ҳам табрикномалар келди: театр бу жумҳуриятларда бир неча бор гастроль томошалари кўрсатган.

Мирзачўлдаги бу биринчи давлат театри бундан 15 йил олдин барпо этилган эди. Шу вақт ичида 75 дан ортиқ спектакль қўйилди. Театр труппасида жумҳуриятда хизмат кўрсатган артистлар Шарофат Раҳматуллаева, Абдуҳамид Ғафуров каби саҳна усталари етишиб чиқди.

Театр ҳозирча вақтинчалик бинода ишламоқда. Янги йил бошларида эса ёнғиндан сўнг тикланаётган ўз биносига кўчиб ўтади. Труппа янги мавсумда Шекспирнинг «Қирол Лир» драмасини саҳналаштира бошлади, сўнгра Гоголнинг «Ревизор» асарига ўтиш режалаштирилган.

* * *

Бўстон шаҳри аҳолиси Қорақалпоғистон давлат ўлкани ўрганиш музейининг бу ерда очилган бўлимида Орол атрофида жойлашган Элликқалъа воҳасида қадимдан яшаб келаётган халқнинг анъаналари, тарихи ва маданиятини энди яхшироқ ўргана олади. Шу вақтгача хусусий йиғмаларда ва оқсоқолларнинг уйларида сақлаб келинган қадимий бебаҳо буюмлар, моҳир ҳунармандлар ясаган буюмлар янги музейда намойиш этилмоқда.

Экспозиция учун уларни танлаш анча олдин бошланган эди. Ниҳоят, дастлабки томошабинлар уларни кўришга муваффақ бўлдилар. Москва ва Ленинград музейлари томонидан берилган нодир топилмалар ҳам тез орада ушбу экспозицияларни тўлдиради. Бу буюмлар 50-йилларда археолог С. Толстов экспедициясининг шу жойлардаги қазилмалари чоғида топилган.

Баҳс-мунозара, таклиф

ҚАДР-ҚИММАТ

Яқинда маҳалламизда бир нуфузли аёл вафот этди. Ақлини танибдики, меҳнат билан қоришган. «Ҳужум» ҳаракатининг фаол иштирокчиси. Узоқ йиллар партия ва совет ташкилотларида ишлаган. Улуғ Ватан уруши йилларида колхозни бошқарган. Коммунист инсон дунёдан ўтди.

Дафн маросимига қавм-қариндошлари, ёру-биродарлари, маҳалла аҳли, қисқаси, кўп одам тўпланди. Расмият учун мотам митинги ҳам ўтказилди. Унда марҳумани яхши билмайдиган кишилар шунчаки нутқ сўзладилар. Уларнинг гаплари қовушмади. Ҳаттоки, тегишли ташкилотлар матбуот орқали марҳуманинг оила аъзоларига таъзия ҳам билдиришмади. Таажжуб!

Яна бир табаррук қария бандаликни бажо келтирди. Ўзбекистонда маориф соҳасининг ташкилотчиларидан эди. Юксак маданиятли, маърифатпарвар одам. Кекса большевик. Олтмиш йиллик партия стажига эга. Унга нисбатан ҳам шу «ҳурмат».

Бошқа бир таъзия хотирамда муҳрланиб қолган. Бир мансабдор шахснинг фарзанди оламдан кўз юмди. Бу шубҳасиз, она-ота учун ўта оғир ва даҳшатли мусибат. Лекин, гап шундаки, бу таъзияга одам йиғилдики, сони бору саноғи йўқ. Тўпланганларнинг боши билан адоғи икки чақирим масофага чўзилиб кетди. Гап — қайси таъзияда, қанча одам тўпланишида эмас, балки одамларнинг одамларга нисбатан муносабатларида, одамийликда. Айтайлик, мансабдор шахснинг таъзиясига тўпланганларнинг бир қисми унга тобе, ундан умидвор, ёхуд манфаатдор кимсалар бўлса, тилёғламалик, хушомадгўйлик мақсадида, «хўжам кўрсин» учун келишган бўлса, талайгина қисми бу одамга умуман алоқаси йўқ кишилар, уларни таъзиячи ҳатто танимайди ҳам.

Шундай экан, нега биз қадримизни йўқотамиз, ўзимизни камситамиз, тубанлик қиламиз? Қолаверса, нега энди одамларнинг бошига оғир мусибат, қайғу тушганда, биз уларни табақага ажратамиз, мансаби, мавқега қараб муносабатда бўламиз. Ахир, ўтмишда ота-боболаримиз қишлоқ ёхуд маҳаллада биров ўлса, унинг кимлигидан, касби-коридан, мансабидан қатъий назар, бутун бир қишлоқ ёхуд маҳалла аҳли аза тутган, ҳаттоки, марҳумнинг арвоҳини андиша қилиб, маълум маҳалгача тўй-маъракалар қилишмаган. Бугун, бизда-чи? Биров мотам либосини кийиб, қайғуда қоврилса ён қўшниси данғиллатиб тўй қилади. Бу ҳам етмагандай, бутун шаҳар ёхуд қишлоқ огоҳ бўлсин, деган маънода радио карнайини томи устига ўрнатиб музика чалдиради, тонг отар базм қуради. Шуми, инсонга меҳр-муҳаббат? Шуми, инсон қадри?

Узоқ йили «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси саҳифасида ёзувчи Тоҳир Маликнинг ажойиб адиб, улуғ инсон Мирзакалон Исмоилий ҳаётига бағишланган «Ёзувчининг бахти ва бахтсизлиги» деб номланган ёдномасини ҳам ҳузур қилиб, ҳам ташвишланиб ўқиган эдим. Мен марҳум Мирзакалон акани яхши билардим. У киши билан кўп марта мулоқотда бўлганман, Ёзувчилар уюшмасининг Дўрмондаги ижодий уйида бирга дам олиш шарафига муяссар бўлганман. Кечагидек эсимда, ўшанда Мирзакалон ака «с легким паром» иборасини «Қушдек бўлинг», «Приятного аппетита»ни «Иштаҳангиз карнай бўлсин» деб таржима қилган эди. Дилкаш, хушсуҳбат одам эди. Соатлаб суҳбат қурардик, гурунглашардик. Ҳар гал бошидан кечирганларини ўкинч билан ҳикоя қилиб берарди, одамларнинг тошбағирлигидан, нодонлигидан, айниб кетаётганидан нолирди.

Ёдномани ўқир эканман, адибнинг донолигига, улуғлигига, одамийлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилгандим. Адибнинг мухолифи ўлган куни, уларнинг ораси бузуқлигини билган кимсалар қўнғироқ қилиб, Мирзакалон Исмоилийни табриклашибди. Ўшанда Мирзакалон ака ранжиб: «Одамларнинг разиллигини қаранг, мени бировнинг ўлими билан табриклашаяпти? Бу қанақа разиллик? У мени ёмон кўрган бўлса кўргандир. Ҳар бир тирик одам кимнидир яхши кўради, кимнидир хушламайди. Одамнинг жони узилса сүюнадиганларни одам деб атаймизми? Қийналган бўлсам, хорланган бўлсам биргина у айбдор эмас. Атрофидаги ялоқхўрлар кўпроқ айбли» деган эди. Нақадар мардлик, донолик! Ахир, халқимиз бежиз: «Мард ўзидан, номард ўзгадан кўради», деб айтмаган-да. Лекин, минг афсуски, ҳали орамизда бировнинг бошига кулфат тушса, ёхуд ўлса қувонганидан чапак чалиб юборадиган, шу «хушхабар» муносабати билан қадаҳ кўтарадиган нокас ва иблислар оз эмас.

Ўзбекларда азалдан ажойиб удум бор: марҳумни дафн этгандан сўнг кимдир ўрнидан туриб, баланд овозда: «Фалончи қанақа одам эди?», деб хитоб қилади. Қабристонда тўпланганлар бир овоздан: «Яхши одам эди» деб жавоб қилишади. Яхши удум! Тўғри-да, ҳаётдан кўз юмган одамнинг яхши ёхуд ёмонлигидан кимга фойдаю кимга зарар? Қолаверса, мабодо у жиноятчи ёки муттаҳам бўлган ҳам дейлик. Хўш, у тирилиб келиб, суд олдида жавоб берармиди, ёхуд қилган гуноҳи учун бировлардан узр сўрармиди? Ахир, у бир умрга ёруғ дунёдан кўз юмди, унинг учун энди тирикларнинг унга нисбатан муносабати, фисқу-фасоди ҳам, иғво ва фитналари ҳам, ёхуд мақтовлари ҳам чақалик аҳамиятга эга эмас-ку.

Биз, тириклар нима қилаяпмиз? Марҳумларни хоҳлаганимизча туслаймиз, лаънатлаймиз, қора бўёққа чаплаб ташлаймиз, қилган барча гуноҳларимизни ўшаларнинг зиммасига юклаймиз, ўзимизни мусичадай бегуноҳ қилиб кўрсатамиз. Ахир, айрим мансабдор шахслар ҳаётлигида бировлар уни осмону фалакка кўтариб мақташган, ундан манфаатдор бўлишган, у туфайли унвонлар олишган, мукофотларга лойиқ бўлишган, шон-шуҳрат қозонишган. Мен, бу ўринда кўпроқ қаламкашларни назарда тутаяпман. Бунақалар виждонларига хилоф иш қилиб шахсий манфаат йўлида энг яқин кишиларидан, устозларидан юз ўгиришган, ҳатто уларга нисбатан хиёнат қилишган. Ҳеч бўлмаганда мана шунақалар жим туришса бўларди!

Бунга улкан адиб Абдулла Қаҳҳорнинг қисмати яққол мисол бўла олади. Тўғри сўзлиги, ҳалоллиги эвазига озмунча жабрландими! Ёзувчи учун ўшандай оғир дамларда унинг айрим яқин кишилари, шогирдлари тутуруқсизлик қилиб, бошқа бировни андиша қилиб, аслида андиша эмас, қўрқоқлик, тўғрироғи — ўз шахсини ўйлаб адибдан узоқлашди, у билан юзаки муомалада бўлишди. Бугунги кунда эса ўшанақалар кўкракларига муштлаб: «Биз Абдулла Қаҳҳорнинг содиқ дўстлари, шогирдларимиз», деб лоф уриб юришибди, уялмай-нетмай радио, ойнаи жаҳон ва матбуот орқали чиқишлар қилишаяпти.

Ёхуд ўзбек санъатининг улкан намояндаси, миллий театримизнинг шуҳрати ва ифтихори, СССР халқ артисти, марҳум Шукур Бурхоновни олайлик. Шоирлар: Туроб Тўла ва Омон Матчонларнинг куйиниб ёзишларича, Шукур ака уйида бетоб бўлиб ётган пайтида уни сиртдан ишдан бўшатишиб, меҳнат дафтарчасини почта орқали уйига жўнатишган. Бу даҳшат-ку. Инсон қиёфасини йўқотиш, қолаверса, қотиллик-ку! Худди шунақа хунук воқеа Каттақўрғонда ҳам содир бўлди. Абдулҳамид Мажидий номидаги драма театрида ярим асрдан кўпроқ ишлаган, истеъдодли актёр, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, Улуғ Ватан урушининг ногирони Раҳмон Ризоев деган ажойиб инсон бўларди. «Штат қисқарди» баҳонаси билан уни ишдан четлатишди. Натижада у оғир дардга чалинди. Боиси, Раҳмон ака ҳаётини театрсиз тасаввур қилолмас эди, узоқ вақт шол бўлиб ётиб қолди ва ниҳоят оламдан ўтди. Энг ачинарлиси шундаки, унинг бетоблигида театр раҳбарлари, коллектив аъзоларидан ҳеч ким «ҳолинг қалай?» деб хабар олмади. Театр раҳбарлари-ку одамгарчиликни ўзларига эп кўрмабдилар, лекин ёнма-ён ишлаган, бир дастурхондан нон-ош еган ҳамкасблари, шогирдлари нега шундай тошбағирлик қилишдийкин?

Бизда «Бир киши — ҳамма учун, ҳамма — бир киши учун», ёхуд «Инсон — инсонга дўст» деган шиорлар мавжуд. Яхши шиорлар! Лекин, амалда-чи? Амалда акси бўлаяпти. Имкони бўлса одамлар бири иккинчисини еб қўйишга тайёр. Бу ҳолни айниқса ёзувчилар, санъаткорлар, олимлар ўртасида кўпроқ учратиш мумкин. Хўш, нега шундай қилишади? Ёхуд, отасидан қолган меросни талашадиларми? «Карвон кўп, рисқи бошқа» дейди донолар. Ёзаман деса мавзу тўлиб-тошиб ётибди, истаган мавзуингда, хоҳлаганингча ёзавер! Қолаверса, бировнинг қўлидан келадиган иш иккинчисининг қўлидан келмайди, иккинчиси қилган ишни учинчиси уддалай олмайди.

Кўп марталаб ёзувчиларнинг юбилей тантаналарида иштирок этганман. Ҳар гал, мана шунақа йиғинларда бўлганимда, рости, энсам қотади, юбилярнинг ҳолига ачинаман, унга раҳмим келади. Боиси, бунақа тантаналар кўпчилик ҳолларда расмиятчилик учун, бефайз ўтади. Қутловчи нотиқларнинг носамимий, совуқ, пала-партиш нутқларини эшитиш — юбилей эгасига нақадар оғир ва нохушлигини тасаввур этиш қийин эмас. Яна шунақаси бўладики, аслида сени жуда ёмон кўрадиган, отишга ўқ тополмайдиган «дўст» оғзидан бол томиб сени мақтайди, бағрига босиб, қучиб табриклайди. Ундай ҳолларда юбилярнинг ҳолига вой, бадани жимирлаб, бутун вужудини титроқ босади. Даҳшат!

— Театрга қадам қўйишга юрагим бетламайди, — дейди ўзбек саҳна санъати ривожига арзигулик ҳисса қўшган, Ўзбекистон халқ артисти Ширин Мелиева. — Сабаби, одамлардан кўнглим қолган. Бир неча бор шаҳар партия комитетига, ҳисобда туриш варақамни бошқа ташкилотга кўчириб беришларини илтимос қилиб, мурожаат этдим, негадир унашмаяпти...

Хўш, нега опа театрдан бунчалик совуди? Ким унга бунчалик озор берди? Нега, униб-ўсган жойидан бунчалик безиллаб қолди? Ахир, Сора опа, (каттақўрғонликлар уни шундай деб аташади) ярим асрлик умрини шу театрга, санъатга бахшида этган-ку. Коллектив аъзоларининг аксарияти опанинг шогирдлари. Опа уларга кўкрак сути бермаган бўлса ҳам, қалб қўрини, меҳр чашмасини аямади-ку. Ёшларни авайлаб вояга етказди, ўз билими, бой тажрибасини баҳам кўрди, кексаларнинг бошини силади. Ўттиз йиллик директорлик даврида, бу айтишга осон, молиявий жиҳатдан қашшоқ, қадди букилган ночор аҳволдаги театрни қабул қилиб, уни республикадаги бақувват ва илғор театрлар сафига қўшди. Театрнинг янги, замонавий биносини қуриш ташаббускори бўлди, қурилишда жонбозлик кўрсатди. Шундай экан, нега санъат шайдоси бир вақтлар кўзига меҳригиё бўлиб кўринган театр биносига энди қадам босишга ҳазар қилади? Чунки, театрнинг баъзи раҳбарлари унинг бой тажрибасидан, қимматли маслаҳатларидан баҳраманд бўлиш ўрнига, тўғри сўзлиги, ҳақиқатгўйлиги ва талабчанлиги учун хушламай қўйишди, бадиий кенгаш аъзолигидан четлаштиришди ва аста-секин бутунлай театрдан узоқлаштиришди.

Театр бешигини тебратганлардан яна бири, собиқ бош режиссёр Зубайдулло Рўзиевнинг қисмати ҳам Ширин Мелиеваники сингари ачинарли. Уни ҳам бир амаллаб пенсияга узатишди-ю «энди орамиз очиқ» дегандек, бутунлай унутиб қўйишди. Яна бир мисол: театрда ўз ўрни бўлган, характерли ролларнинг моҳир устаси Хуррам Истамов деган ажойиб актёр бўларди. Олти йилдирки, кўзи ожиз бўлиб, уйда ўтириб қолди. Шу давр ичида театрдан бирор кимса унинг ҳолидан хабар олгани йўқ. Мана сизга инсон қадри, санъат фидойиларига нисбатан бўлган муносабат.

Бу гаплар нафақат ёзувчи, ёхуд санъаткорларга таалluқли, балким бошқа соҳа ва касб эгаларига ҳам тегишлидир. Масалан, шундай кишилар бўладики, айтайлик, колхоз раисими, корхона директорими, илғор механизаторми, чўпонми, чилангар ёхуд ишчими, аввалига уни роса мақтаймиз, кўкрагига орден ва медаллар тақамиз, депутат қилиб сайлаймиз, мажлис ҳайъатларида ёнма ён ўтирамиз, байрам тантаналарида нутқлар сўзлатамиз, «ундан ўрнак олинг» деб жар соламиз. Мабодо, лавозим эгаси бўлса-ку асти қўяверасиз, атрофида гирдикапалак бўлиб, парвона бўламиз. Қариндош-уруғлар ҳам, таниш-билишлар ҳам кўпаяди. Аммо, пенсияга чиқдими, ёхуд лавозимидан бўшадими, тамом. Ўша куниёқ уни унутамиз, танимай қўямиз.

Эсимда, болалигимизда ҳовлидан ҳовлига ўтадиган бир нечта дарчалар бўларди. Бир кўчадан иккинчисига бемалол ўтиш мумкин эди. Момоларимиз тайёрлаган таомлардан қатор қўшниларга «ҳамсоя товоқ» қилиб овқат улашарди. Бири-бирининг аҳволидан ҳамиша хабардор бўлишарди. Хуллас, бир майизни қирқ киши баҳам кўрарди. Бу ҳамжиҳатлик, иноқлик, бир-бирига муҳаббатли бўлиш, дўстлик рамзи эмасми? Нега биз аждодларимиздан ўрганмаймиз, улардан ўрнак олмаймиз?

Одамлар! Нега шундай қиламиз? Инсон қадр-қиммати шунчалик поймол бўладими? Фарзандларимиз, қолаверса, келажак авлод олдида бу қилиғимиз учун нима деб жавоб берамиз? Келинглар, ақлимизни йиғиб олайлик, инсонни ардоқлайлик, эъзозлайлик!

Яздон ХУДОЙҚУЛОВ.

ФУТБОЛ

ҚОЙИЛ, «ПАХТАКОР!»

Пахтакорчилар олий лигага чиқишни ўз олдиларига қатъий мақсад қилиб қўйганликлари, бу йўлда астойдил курашаётганликларини куни кеча уларнинг чемпионат пешқадами Владикавказнинг «Спартак» командаси билан бўлган учрашуви яққол тасдиқлади. Гарчи биринчи бўлимда ҳисоб очилмаган бўлса-да, аммо майдон эгаларининг устунлиги сезилиб турди. Улар меҳмонларга нисбатан тез ва чаққон ҳаракат қилдилар. Спартакчилар ҳимояда аниқ ва пухта ўйнаб, пахтакорчиларнинг барча уринишларини муваффақиятли бартараф қилишга эришдилар.

Барча воқеа учрашувнинг иккинчи қисмида рўй берди. Пахтакорчилар танаффусдан сўнг суръатни оширдилар. Натижада бутун кураш меҳмонлар жарима майдончасига ўтди. Улар дарвозаси бир неча бор хавф остида қолди. Лекин пахтакорчилар ҳал қилувчи лаҳзаларда ноаниқ ўйнаб, қулай имкониятлардан фойдалана олмадилар.

Футболда «Сен тўп кирита олмасанг, сени шу заҳоти жазолайдилар» деган ибора бор. Ишқибозлар «Пахтакор» — «Спартак» учрашувида бунга яна бир бор ишонч ҳосил қилдилар. Меҳмонлар ўз жарима майдончаларига ёриб кирган Игорь Шквиринни қўполлик қилиб, туртиб йиқитдилар. Афсуски, учрашув ҳаками буни кўрмади. Аммо у пахтакорчилар спартакчилардан бирини чалиб, хатога йўл қўйганларида буни дарҳол илғади ва уларни қаттиқ жазолади: тўпни ўн бир метрлик белгидан тепишни кўрсатди. Уни бу йилги мавсумда яхши ўйнаб, ишқибозлар эътиборини тортаётган моҳир футболчи Тедеев аъло бажарди. Бу учрашувнинг 64-дақиқасида содир бўлди.

Пахтакорчилар шу лаҳзада бунга эътироз билдирмадилар. Негаки, учрашув ҳаками ҳақ эди. Аммо орадан икки дақиқа ўтгач, у тўпни иккинчи марта ўн бир метрлик белгига қўйишни кўрсатди. Бу сафар спартакчилар шундай жазога гирифтор бўлдилар. Аммо улар ҳакамни ўраб олиб, эътироз билдиришга тушдилар. Қайси томоннинг асаби бўшлиги, интизомсизлиги ана шунда билинди. Фақат икки ўйинчи огоҳлантириш олганларидан кейингина спартакчилар ҳакам билан ҳазиллашиб бўлмаслигини билиб, ўзларини қўлга олдилар. Моҳир тўпурар Игорь Шквирин жарима тўпини аниқ бажариб, ҳисобни тенглаштирди.

Учрашув шундан сўнг янада кескин тус олди. Пахтакорчилар ҳужумга ташландилар. Орадан беш дақиқа ўтгач, иккинчи бўлимда майдонга тушган ёш футболчи Клочков шериклари томонидан узатилган тўпни дарвозага йўллаб, «Пахтакор»ни олдинга олиб чиқди. Бу ҳисоб учрашувнинг сўнгги лаҳзасигача ўзгармади. Пахтакорчилар пешқадам устидан ғалаба қозониб, қимматли икки очкони қўлга киритдилар ва орадаги фарқни қисқартирдилар. Улар жамғармасидаги очколар 44 тага етди.

Яна бир нарсани алоҳида таъкидлаш керак: учрашувда икки моҳир тўпурарлар пахтакорчи Игорь Шквирин билан спартакчи Бахва Тедеев ўзаро баҳслашгандек бўлдилар. Шу кунгача улар ҳисобида 29 ва 19 та тўп бор эди. Мазкур учрашувдан сўнг улар ҳисоби биттадан га кўпайди. Шквирин рақиблари дарвозасига киритган тўпларини 30 тага, Тедеев эса 20 тага етказди. Шундай қилиб, ҳамюртимиз Шквирин рекорд натижани кўзлаяпти. Эслатиб ўтамиз: львовлик ҳужумчи Степан Юрчишин биринчи лигада бир мавсумда 40 тадан зиёд тўп киритиб, ўзига хос рекорд қўйган эди.

Шу куни биринчи лигада жами ўнта учрашув бўлиб ўтди. Улардан бештасида майдон эгаларининг қўли баланд келди, тўрттасида кучлар тенг келиб, очколар ўзаро баҳам кўрилди, фақат бир учрашувдагина меҳмонлар зафар нашидасини сурдилар. Дарвозалар 27 маротаба ишғол этилди. Уларнинг ўн олтитаси майдон эгалари, ўн биттаси меҳмонлар ҳисобига ёзилди.

Бу турда биринчи ва иккинчи ўринларда бораётган командалар очколарда тенглашдилар. Владикавказнинг «Спартак» командаси пахтакорчиларга ютқазганларидан сўнг сафарда Тираспольнинг «Тирас» коллективи билан дуранг ўйнаган (1:1) «Металлург» (Запорожье) клуби унга етиб олди. Улар жамғармасида 45 тадан очко бор. Пахтакорчилар пешқадамлардан бор-йўғи бир очко орқада бормоқдалар. Қисқаси, биринчи ўрин учун кураш кескинлашди.

Ўз майдонида Воронежнинг «Факел» командасини қабул қилиб, 2:2 ҳисобида дуранг ўйнаган Ярославлнинг «Шинник» коллективи жамғармасидаги очколарни 37 тага етказиб, яна тўртинчи ўринга чиқди. Олтинчи поғонани эгаллаб турган Москва темирйўлчилари ўз майдонларида Ставрополь динамочилари устидан 3:2 ҳисобида ғалаба қозониб, улар билан оралaридаги фарқни бир очкога қисқартиришга эришдилар.

Шу куни бўлиб ўтган бошқа учрашувларда қуйидаги натижалар қайд этилди: «Таврия» — «Нистру» — 0:0, «Кубань» — «Зенит» — 2:1, «Динамо» (Сухуми) — «Нефтчи» — 2:0, «Қайрат» — «Котайк» — 1:1, «Кузбасс» — «Ростсельмаш» — 0:1, «Геолог» — «Локомотив» (Нижний Новгород) — 2:1.

Мазкур тур учрашувларидан сўнг биринчи лига коллективлари ўйинлар жадвалидан қуйидаги тартибда ўрин олдилар:

	Ў	Т	О
«Спартак»	32	58-25	45
«Металлург»	32	48-22	45
«Пахтакор»	32	61-38	44
«Шинник»	32	44-35	37
«Динамо» Ст	32	44-34	36
«Локомотив» М	31	35-28	35
«Нистру»	32	38-35	34
«Нефтчи»	32	46-37	33
«Динамо» Сх	30	24-29	31
«Геолог»	32	31-37	31
«Таврия»	32	28-32	30
«Факел»	32	33-40	29
«Ростсельмаш»	32	23-43	29
«Локомотив» НН	32	34-44	29
«Қайрат»	32	32-40	28
«Тирас»	32	23-38	28
«Котайк»	32	33-39	27
«Зенит»	32	34-36	27
«Кубань»	32	24-45	24
«Кузбасс»	31	21-46	14

Навбатдаги тур учрашувлари 7 октябрда ўтказилади. Пахтакорчилар шу куни ўз майдонларида Абовяннинг «Котайк» командасини қабул қиладилар.

Т. СОЛИЕВ, О. ҒАФУРОВ.

Табиат — буюк яратувчи. Она заминдан қувват олган ушбу неъматга эътибор берган киши ҳайратга тушмай иложи йўқ. Тилими тилни ёрадиган қовун пайкалларидаги барака ҳосили гўё заҳматкаш деҳқон меҳнатига яраша мукофотдай...

Е. БОТИРОВ сурат-лавҳаси.

Муҳаррир ўринбосари Н. ЁҚУБОВ.

Ойнаи жаҳонда

7 ОКТЯБРЬ, ЯКШАНБА

● ЎзТВ I

8.00 «Ҳафтанома». Ахборот-мусиқий-кўрсатув (такрор.).

*

9.00 «Сирли ворис». Бадиий фильм. 2-серия.
10.05 «Шарқ либослари фестивали».
10.50 Болалар учун. «Кичкинтой» программаси.
11.20 «Олтиннинг кумуш юбилейи». Ҳужжатли фильм.
11.50 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Нуқтаи назар».
12.35 «СССР Конституциялари ҳақида». Суҳбат.
13.05 «Алифбо сабоқлари» (такрор.).
13.40 «Сиз севган достонлар». Абдуназар Поёнов, Қаҳрамон Қиёмов ижросида «Нурали» достони.

* * *

16.55 Кўрсатувлар тартиби.
17.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Котайк» (Абовян). «Пахтакор» Марказий стадионидан репортаж.
18.35 Ўқитувчилар кунига. «Устоз ва мураббий».
19.15 «Шеърият дафтаридан». Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Сиҳат-саломатлик». Илмий-оммабоп программа.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Кино жавонидан».
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Ҳорманг, пахтакорлар!» Бадиий-мусиқий кўрсатув.
23.00 «Дунё». Бадиий фильм. 2-серия.
00.15 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● МТ I

8.30 Спорт ҳамма учун.
8.45 Ритмик гимнастика.
9.15 «Спортлото» тиражи.
9.30 «Эрта саҳарлаб». Болалар учун кўрсатув.
10.30 «Ватан хизматида».
11.30 Тонгги дам олиш программаси.
12.00 «Дунё бўйлаб». Альманах.
13.00 «Мусиқий киоска».
13.30 «Здоровье».
14.15 «Арбат мотивлари». Телевизион бадиий фильм. 1-фильм — «Эски уй» («Союзфильм» ижодий ишлаб чиқариш бирлашмаси).
15.30 «КВН»-90». Днепропетровск давлат дорилфунуни ва Донецк политехника институти командаларининг учрашуви. Биринчи ярим финал.
17.20 Бутунроссия конкурси лауреати С. Лукин чалади (домра).
17.35 «С добрим утром!» радио эшиттиришининг 30 йиллигига бағишланган программа.
20.10 «Арбат мотивлари». Телевизион бадиий фильм премьераси. 2-фильм —«Мерос» («Союзтелефильм»).
21.30 «Время».
22.00 «Оддий ва мангулик ҳақида».
22.15 «Ер — она масканимиз» фотоконкурси.
22.25 «Маппет-шоу». Кўп серияли телевизион қўғирчоқ фильм-концерт премьераси. 1 ва 2-сериялар (Буюк Британия).
23.05 «Рақслар, рақслар, рақслар». Бал рақси ижрочилари халқаро конкурсининг гала-концерти.

● МТ II

8.30 Зарядкага сафланинг!
8.50 «Салом, Сабантўй». Қозондан кўрсатилади.
9.30 «Томошабинлар меҳри соврини» фестивали. «Мисрлик». Иконалар мусаввири М. Потапов ҳақида телевизион ҳужжатли фильм (Свердловск).
10.10 В. Комаров. Виолончель ва оркестр учун концерт.
10.30 В. Кворостилев. «Грин мамлакатидан келган киши». Болалар учун телевизион спектакль. 1 ва 2-қисмлар.
12.40 «Ўқитувчи Шалвининг биллур ойнаси». Телевизион ҳужжатли фильм.
13.30 МТ хазинасидан. «Девордаги сурат». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.

●

15.00

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ВИДЕОКАНАЛИ

●

17.30 «Планета». Халқаро программа.
18.30 «Қайрилиб боқишни унутма». Телевизион бадиий фильм («Экран»).
20.05 «Йўлда туғилган қўшиқлар». Лўли Леаштаковлар ансамблининг концерти.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 Теннис. Халқаро турнир. «Крафт женерал фудс». Хотин-қизлар. Ярим финал.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.00 РСФСР Олий Совети сессиясининг кундалиги.
23.00 «Меҳр-шафқат макони».
23.30 Футбол. СССР чемпионати. «Динамо» (Киев) — МАСК. Киевдан кўрсатилади.
01.10 Коллаж

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб. — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Д. 1272.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12